

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Siim Saavik

**Poliitilise sündmuse erinevad käsitlused väljaannetes Uued Uudised,
Objektiiv ja Postimees**

Magistritöö

Juhendaja: Ragne-Kõuts Klemm, PhD.

Tartu 2020

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad.....	5
1.1 Alternatiivmeedia.....	5
1.2 Peavoolumeedia.....	8
1.3 Poliitilise alternatiivmeedia kanalid Uued Uudised ja Objektiiv.....	9
1.4 Populism alternatiivmeedias.....	15
2. Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused.....	20
3. Meetod ja valim.....	21
4. Tulemused.....	24
4.1 Kajastuste sisu.....	24
4.1.1 Kajastuste põhifookused.....	24
4.1.2 Presidendi käitumine.....	26
4.1.3 Peavoolumeedia tegevuse kriitika.....	29
4.1.4 Poliitiline opositsioon.....	32
4.2 Kajastuste stiil.....	35
4.2.1 Lugude pealkirjad.....	39
4.3 Allikad ja autorlus.....	42
5. Järeldused ja diskussioon.....	45
Kokkuvõte.....	54
Summary.....	56
Kasutatud kirjandus.....	57
Lisad.....	61
Lisa 1. Valimisse kuulunud lood.....	61
Lisa 2. Analüüsikategooriad.....	64

Sissejuhatus

Käesolev magistritöö uurib, kuidas Eesti poliitilised alternatiivmeedia kanalid Uued Uudised ja Objektiiv kajastavad poliitilist sündmust võrdluses peavoolumeedia kanaliga Postimees. Poliitiline alternatiivmeedia on poliitilisi sõnumeid puudutava alternatiivmeedia üks osa. Selle meediatüübi kaks peamist eestvedajat Eestis on Uued Uudised ja Objektiiv, mis mõlemad on oma sisuloomes pigem rahvuskonservatiivse ideoloogia esindajad.

Töö fookuses on portaalid Uued Uudised ja Objektiiv ning nende iseloomulike käsitlusviiside väljatoomiseks võrreldakse neid Postimehega. Postimees on käesolevas töös kasutusel kui referentskanal.

Töö fookuses olev Uued Uudised on tegutsenud aastast 2015. Kanali kodulehekülje uueduudised.ee andmetel on selle väljaandjaks Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (EKRE) ehk erakond, mis kuulub töö kirjutamise ajal Eesti Vabariigi valitsusse (Uued Uudised, 2020). Minu bakalaureusetöös tuli kanali eestvedajaga intervjuud tehes välja, et Uute Uudiste funktsioon on tutvustada Eesti ühiskonnas inimestele tegelikku olukorda. Lisaks sellele on üheks põhiliseks eesmärgiks uusparempoolse maailmavaate propageerimine (Saavik, 2017).

Portaal Objektiiv on Sihtasutuse Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks uudiste- ja arvamusportaal. Objektiiv alustas tegevust samuti 2015. aastal. Portaali andmetel lähtub kanal ühiskonnas toimuva ausalt ja omakasupüüdmatult kajastamises, tehes seda Eesti kultuuri alusväärtusi austavalt. Samuti on portaal kirjutatud, et maailmavaateliselt juhindub kanal konservatiivsetest ja traditsioonilistest väärtustest ning eesmärgist teenida oma maad ning rahvast (Objektiiv, 2020).

Uuritava poliitilise sündmusena on fookuses Isamaa, Keskerakonna ja Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna (IKE) valitsuse kinnitamisest tekkinud arvukad meediakajastused poliitilise alternatiivmeedia ja peavoolumeedia kanalites ajavahemikus 29. aprill kuni 6. mai 2019. aastal ehk nädal aega alates sellest, kui IKE valitsus ametisse nimetati.

Kuna Uutes Uudistes ja Objektiivis kajastatakse poliitilisi uudiseid konservatiivsema-rahvuslikuma fookusega kui peavoolumeedias ja seda jälgivad kümned tuhanded inimesed, siis selle kanali sisu

võrdlemine peavoolumeedia kanali sisuga on vajalik sellepärast, et näitlikustada, kuidas need sõnumid kanalite lõikes erinevad.

Võrdleva sisuanalüüsi põhjal on eesmärgiks määratleda, millega on kanalite Uued Uudised ja Objektiiv puhul tegu ja näidata, mille poolest erineb nende sündmusekäsitlus üldauditooriumile suunatud kanali sündmusekäsitlusest.

Magistritöö tulemused ja analüüs põhineb ühel suurel uurimisküsimusel, mis jaguneb omakorda alaküsimusteks:

1. Kuidas kajastavad konkreetset poliitilist sündmust poliitilised alternatiivmeedia kanalid võrreldes peavoolumeedia kanaliga?

-Milliste fookuste kaudu poliitilise alternatiivmeedia kanalid poliitilist sündmust kajastavad?

-Millise stiiliga poliitilise alternatiivmeedia kanalid sõnumit edastavad?

-Millistele allikatele ja autoritele lood tuginevad?

Teoreetiliste ja empiiriliste lähtekohtade peatükis seletan lahti alternatiivmeedia tunnused, omadused ja sihtgrupi. Fokuseeritumalt kirjutan töös lahti alternatiivmeedia ja peavoolumeedia toimimispõhimõtted ja nende funktsiooni ühiskonnas. Spetsiifilise alternatiivmeedia liigina leiab teoreetilistest lähtekohtadest poliitilise alternatiivmeedia ning populismi alternatiivmeedias peatüki. Lisaks toon teoreetiliste ja empiiriliste lähtekohtade peatükis välja ka oma bakalaureuseöös (Saavik, 2017) leitud tähelepanekud, mis ilmestavad Objektiiv ja Uute Uudiste toimetusalikku toimimist ja töökorraldust.

Meetodi osas seletan lahti, mille alusel valisin magistritöös analüüsitavaid tekstid ning milliseid tehnikaid tekstide analüüsiks kasutasin. Tulemuste osas toon välja portaalis Uued Uudised ja Objektiiv 29. aprillist kuni 6. maini avaldatud tekstides leidunud tähelepanekud, mis lähtuvad töö fookusest ja uurimisküsimustest. Tulemuste ja järelduste ning diskussiooni peatükkides on toodud tekstides leidunud tähelepanekud, mis lähtuvad töö fookusest ja uurimisküsimustest.

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

Kuigi maailmas on alternatiivmeediat palju uuritud, siis Eestis on seda teaduslikul tasemel tehtud vähem. Ometi on tegu mõjusa ja kaasahaarava meediatüübiga, millel on palju jälgijaid. Oma bakalaureusetöös „Eesti alternatiivmeedia kanalite Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised toimimine ning funktsioonid” üheks uuritavaks ja teistega võrreldavaks kanaliks oli portaal Uued Uudised ja lisaks sellele pöörasin seal väiksemat tähelepanu ka portaali Objektiiv toimimisele ja funktsioonile (Saavik, 2017).

1.1 Alternatiivmeedia

Mis on alternatiivmeedia? Alternatiivmeedia mõistet ei saa üheselt lahti seletada, sest see on varieeruv mõiste. Samuti on alternatiivmeedial mitmeid alamkategoriaid, mis erinevad üksteisest, näiteks konspiraatiline meedia, rahvameedia ja poliitiline alternatiivmeedia. Ühe võimaliku üldise definitsioonina võib kasutada Haasi välja pakutud kontseptsiooni, kus ta käsitleb alternatiivmeediat meediumina, mis vastandub peavoolumeedia poolt pakutavate sündmuste või teemade representatsioonile ja taotleb sotsiaalset ning poliitilist reformi (Haas, 2004: 115).

Alternatiivmeediat võib defineerida läbi tunnuste, mis on antud tüüpi meediakanalitele iseloomulikud. Kõige tüüpilisemad alternatiivmeedia meediumivormi omadused on:

- Allikatele suurema rolli andmine (Atton, 2003)
- Vastandumine neutraalsusele (Atton, 2003)
- Ajakirjanduse stiili muutumine radikaalseks (Atton, 2003)
- Kollektivistlik-demokraatlikkus (Hochheimer, 1993)
- Mittehierarhilisus (Atton, 2002)
- Kanalid on isehallatavad (Downing, 2001)

Kui määratleda alternatiivmeediat ühe ideoloogia põhjal, siis oleks see uskumus, et ajakirjandus ei tohiks ühegi teema puhul keelata informatsiooni ringlemist ja peaks pakkuma inimestele võimalikult palju vaatepunkte, mille põhjal saaksid jälgijad ise oma järeldused teha (Atton, 2009: 173). Levendusky (2013) kirjutab, et alternatiivsete meediakanalite võlu peitub lihtsuses. Kui

eelsoodumustega inimene vaatab omale sobivate vaadetega kanalit, kust puudub igasugune vastuinformatsioon, siis see kinnistab temale teada olevaid arusaamu. Ühtlasi paneb see inimest rohkem antud kanalit jälgima (Levendusky, 2013: 613).

Attoni arvates võiks alternatiivmeedia kanaleid sageli võrrelda blogijatega, kes tegelevad amatöörajakirjandusega. Alternatiivmeedias tegutsevad inimesed ei kogu enamasti informatsiooni, mida pole juba meedias olemas. Samuti ei anna need kanalid garantiid, et üks või teine informatsioon on õige ehk nad ei vastuta valeinformatsiooni edasi andmise eest. Seetõttu vaidlevad ka mitmed teadlased selle üle, kas kõiki alternatiivmeedia kanaleid saab üldse ajakirjanduslikeks nimetada (Atton, 2009: 176). Olemasoleva informatsiooni taasesitamist võis täheldada Eesti poliitilistes alternatiivmeedia kanalites ka käesoleva magistritöö sisuanalüüsi tehes.

Alternatiivsed uudistekanalid ei ole mõeldud lihtsalt informatsiooni edastamiseks, vaid aitavad inimesel pigem maailmast aru saada. Sageli on muidugi alternatiivmeedia kanalite tõde poliitikast ühekülgne ja pakub lugejale lihtsalt hoomatavaid pooltõdesid, mis on tunduvalt lihtsamini tõlgendatavad kui peavoolumeedia poolt pakutavad poliitika uudised (Levendusky, 2013: 612).

Üks alternatiivmeediat defineeriv omadus on kiire inimeste mobiliseerimine. Mobiliseerimine toimub nii informatsiooni kui ka füüsilise kohaloleku põhjal. Nendes kanalites leiduvat informatsiooni on kutsutud ka „tegutsemise informatsiooniks”. Alternatiivmeedia püüdlus levitada peavoolumeediast teistsugust informatsiooni on sageli seotud kanali sooviga teostada sotsiaalset ja poliitilist reformi. Alternatiivsete uudiste kajastamine täidab sageli nende inimeste huve, kes neid uudiseid toodavad. Erinevus on aga selles, et alternatiivsetes kanalites tõmmatakse auditoorium nende teemadega kaasa ja pakutakse sageli neile võimalust igapäevaste uudiste tootmises osaleda (Haas, 2004: 115). Eestis oli üheks selliseks rahva sõna kandvaks alternatiivmeedia kanaliks Nihilist, kus inimesed said neid kõnetavatel teemadel kirjutada (Saavik, 2017). Oma kaaslugusid on võimalik avaldada ka Uutes Uudistes ja Objektiivis, kui toimetused need heaks kiidab (Uued Uudised; Objektiiv, 2020).

Mitmed teadlased on kinnitanud, et alternatiivmeedia suurendab inimeste kokkukuuluvustunnet ja nende käitumismustrite sarnasust. Samas polariseerib antud meedia-tüüp infovälja ja eraldab inimesed teistest meediakanalitest. See ei tähenda, et peavoolumeedia kanaleid ei jälgita, vaid seda tehakse ilma informatsiooni omaks võtmiseta ja pigem selleks, et neid teemasid ümber lükata

(Leung ja Lee, 2014: 343). Sellist tendentsi võib märgata näiteks peavoolumeedia ajakirjanduslike lugude kommentaariumites, eriti poliitiliste lugude kommentaariumites.

Erinevused võrreldes peavoolumeediaga tulevad selliste kanalite puhul välja ka meediaorganisatsioonide ning produktsiooni ning levitamise valdkonnas. Näiteks kui võrrelda mõnda paremäärmuslikku portaali klassikalise ajalehetoometusega, siis produtseeritakse esimesi madalate kuludega ning nende toimetused on mittehierarhilised (Holt, Figenhou ja Frischlich, 2019: 867). Samuti esinevad sageli erinevused toimetusalikes töös. Kui alternatiivmeedia kanalid töötavad sageli osalussisuloome alusel, siis peavoolumeedia kanalites on välja kujunenud selge hierarhia ja toimetusalik töö (Kenix, 2011).

Alternatiivset informatsiooni pakkuvad portaalid muutuvad järjest kättesaadavamaks ning ühtlasi on seal avaldatav kriitika süsteemi vastu lihtsasti vastuvõetav ja edasi jagatav. Sellele aitab kaasa ka interneti levik, mis võimaldab meediat tarbida igal pool ja igal ajal. (Leung ja Lee, 2014: 345). Enne digitaalse meedia ajastut oli klassikalisel uudismeedial inimeste varustamisel poliitiliste uudistega täielik dominatsiooniperiood, kuna teistest kohtadest polnud võimalik informatsiooni hankida. See raskendas mitmetel inimestel saada nende vaadetele kooskõlas olevaid poliitilisi seisukohti. Tänapäeva mitmekesisel meediamaailmas on see situatsioon radikaalselt teistsugune ja inimesed võivad tarbida täpselt selliseid seisukohti, nagu nad soovivad (Dahlgren, Shehata, Strömbäck, 2019: 161).

Alternatiivmeedia, mida sageli kutsutakse radikaalseks meediaks, on muutunud üheks avalikkuse sfääriks. Alternatiivmeedia kanalid üritavad oma tegevusega tasakaalustada peavoolumeedia uudistekanalite poolt kajastamata jäänud teemasid, mis mõjutavad alternatiivmeedia viljelejate arvates teatud inimgruppide ja sotsiaalsete liikumiste marginaliseerimist. Rõhuasetus peavoolumeediast teistsuguste teemade kajastamisel on põhiline jõud, millega alternatiivmeedia oma lugejaid võib (Atton, 2009: 170). Alternatiivmeedia on mõeldud eelsoodumustega inimestele, mis ei muuda tavalist meediatarbijat äärmuslikuks, vaid pigem muudab polariseeritud uudistetarbijat, kes on poliitilisest tsentrist eraldunud, veel äärmuslikumaks (Levendusky, 2013: 612).

Üheks meediauurijate küsimuseks on ka see, kas tavaline meedia saab alternatiivmeediast midagi õppida ja üle võtta, et endale jälgijaid juurde saada. Selle tegemiseks on vaja peavoolumeedial muuta oma tõekspidamisi ja agendat. Peavoolumeedias seavad agenda organisatsioonid ja seal

töötavad ajakirjanikud (Haas, 2004: 115). Alternatiivmeedia kanalite arvukus on maailmas viimastel aastatel tublisti kasvanud, kuid nende lugejate hulk on väiksem kui peavoolumeedia kanalitel. Ometi on arvuliselt alternatiivne meedia end peavoolumeediale lähemale võidelnud (Levendusky, 2013: 612). Kui meediauurijate arvates kestavad suured teemad ajakirjanduses lühikest aega, enne kui need unustatakse, siis alternatiivmeedia teemade puhul on see nii ei ole. Levendusky arvates on sellele meediatüübile omased mõjud, mida inimesed kiiresti ei unusta ja seetõttu võib arvata, et uudisteemad alternatiivmeedias jäävad veel kauaks püsima (Levendusky, 2013: 614).

Mõned alternatiivmeedia kanalid täidavad oma eesmärgi paremini kui teised. Paremini eesmärgi täitvad kanalid annavad oma jälgijatele stiimulit ja aitavad neil informatsiooni lihtsamini tarbida. Ühtlasi tegutsevad need kanalid rohkem veebis, mis tähendab, et nende jälgimine on odavam ja mugavam, kui näiteks mõne televisiooni kanali (Boyle ja Schmierbach, 2009).

1.2 Peavoolumeedia

Mis on peavoolumeedia? Peavoolumeedia on termin, mida kasutatakse ühiselt erinevatele suurtele massiteabevahenditele viitamiseks, mis mõjutavad paljusid inimesi ning kajastavad ja kujundavad valitsevaid mõttevoolusid (Chomsky, 1997).

Cambridge'i sõnastiku kohaselt mõjutab peavoolumeedia suurt hulka inimesi ja esindab tõenäoliselt üldtunnustatud uskumusi ja arvamusi. Peavoolumeedia meediavormide alla kuuluvad ennekõike traditsioonilised vormid, nagu ajalehed, televisioon, raadio ning vähemal määral ka internet (Cambridge Dictionary, 2020).

Eesti meediaasjatundja Tiit Hennoste kirjutas Postimehes ilmunud aramusloos, et peavoolumeedia on tavaline ajakirjandus, mis levib laialt, kirjutab paljudele olulistest asjadest ja hoiab püsti ühiskonnas üldiselt käivaid väärtuseid. Tema sõnusti kirjutab peavoolumeedia ausaid, objektiivseid ja tasakaalustatud uudiseid ning vahendab erinevaid arvamusi (Hennoste, 2017). Peavoolumeedia puhul on uudis ja meediainstitutsioon omavahel ühendatud. Seetõttu ei saa uudist pidada ajakirjaniku individuaalseks tööks, sest meediainstitutsioon tagab uudise autoriteetsuse ja usaldatavuse. Lisaks sellele on ühe uudise taga sageli mitmeid teisi toimetuse liikmeid, nagu toimetaja ja keeletoimetaja, kelle panus tagab lõpuks uudise kvaliteedi ning selle usaldatavuse (McQuail, 2000).

Newmani (2011) kohaselt täidab tavaline meedia pidevalt oma rolli avaliku arvamuse kujundajana. Ta kirjutab, et koos peavoolumeedia äride kasvamisega täidavad antud meediaesindajad ka oma jälgijaskonnas järjest suuremat rolli (Newman, 2011). Peavoolumeediaks nimetatakse ajakirjandust eelkõige siis, kui tahetakse viidata peavoolumeedia ja alternatiivmeedia erisusele.

Peavoolumeedia ehk traditsioonilise meedia ajakirjanduse ja ühtlasi ajakirjaniku töö juhindub suuresti ajakirjanduseetika koodeksist. See on dokument, kus on lahti seletatud ajakirjanduseetika üldised põhimõtted, sõltumatus, ajakirjanik ja infoallikas, avaldamisreeglid, vastulause ning reklaami punktid. Ajakirjanduseetika kõige esimene punkt ütleb, et demokraatliku ühiskonna toimimise eeltingimus on kommunikatsioonivabadus ja vaba ajakirjandus on selle tingimuse saavutamise vahend ja eeldus. Ajakirjandus teenib avalikkuse huve ja jagab neile igakülgset ja ausat informatsiooni ühiskonnas toimuva kohta. Ajakirjanduse üks peamine kohustus on jälgida kriitiliselt poliitilise ja majandusliku võimu teostamist ning ajakirjanik ja organisatsioon vastutavad selle eest, et ei ilmuks moonutatud või eksitavat informatsiooni (Ajakirjanduseetika koodeks, 2019).

Peavoolumeedia ehk traditsioonilise meedia aluseks on normid ja väärtused, mis eeldavad teatavat ühiskondliku perspektiivi tunnetamist. Alternatiivmeedia eesmärk ei ole oma auditooriuminumbreid maksimeerida, mis võib olla eesmärgiks kommertslikel alustel toimival ajakirjandusettevõttel, vaid kõnetada just neid inimesi, kes on sarnase ideoloogiaga. See loob võimalused alternatiivmeedial luua sisu, mis kõnetab teatud inimesi ehk nad ei pea muretsema, kas nad kirjutavad kõikide inimeste jaoks ja on seeläbi teatavatest normidest ning piiridest vabad (Kenix, 2011). Peavoolumeedia aluspõhimõtted on inimeste jaoks vaikiv norm, mida ei seata sageli küsitavaks. Kui selles osas on kõrvalekaldeid, siis peetakse neid juhuslikeks häireteks. Hennoste (2017) arvab, et ka juhuslikud häired suures peavoolumeedia masinavärgis on norm, mida on määratud ära hoidma seadused ja eetikakoodeks (Hennoste, 2017).

1.3 Poliitilise alternatiivmeedia kanalid Uued Uudised ja Objektiiv

Eestis on kaks selgelt deklareeritud poliitilise maailmavaatega alternatiivmeedia kanalit – Uued Uudised ja Objektiiv. Mõlemad kanalid esindavad enda määruste kohaselt parempoolset ja rahvuslikku ideoloogiat.

Uued Uudised on Eestis EKRE vaadete esindaja ehk siis teisisõnu valitsusse kuuluva erakonna üks meediakanaleid. Kuigi portaali Uued Uudised rahastab ja annab välja EKRE, siis on kanal iseseisvalt välja toodud seegi, et Uute Uudiste seisukohad võivad, aga ei pea ühtima EKRE seisukohtadega (Uued Uudised, 2020).

Selle kanaliga sarnaneb ideoloogia poolest teine alternatiivne poliitikakanal Objektiiv, mis juhindub oma tegevuses konservatiivsetest ja traditsioonilistest väärtustest ning eesmärgist teenida oma maad ja rahvast (Objektiiv, 2020). Uuringud on näidanud, et ideoloogiliselt konservatiivsed ja parempoolse maailmavaatega veebiportaalid järgivad ja kasutavad sageli samasuguseid võimu, hegemoonia ja vastupanu diskursuseid nagu teised alternatiivmeedia kanalid, paigutades ennast peavoolumeediaga võrreldes „kõrvaltvaatajateks” ja „kriitikuteks” (Holt, Figenchou ja Frischlich, 2019: 865).

Uute Uudiste kanali endine eestvedaja Urmas Espenberg on intervjuus väitnud, et enamik Eesti inimesi on parempoolsed ja seega peaks suur osa Maarjamaa auditooriumist nende kanali lugejad olema (Saavik, 2017). Kuna peavoolumeedias meediaettevõtted loovad oma agenda, mida ka teised samas valdkonnas tegutsevad ettevõtted järgivad (Hennoste, 2017), siis võib Uute Uudiste poolt pakutav alternatiivne kõneaine rahvuskonservatiivse mõttemaailmaga inimestele rohkem sobida.

Poliitiline alternatiivmeedia muudab inimeste ja peavoolumeedia vahelisi suhteid ja lihtsustab poliitilisi protsesse ning loob poliitike tulevikuväljunditele teistsuguse pildi (Sassen, 2004). Uute Uudiste üheks põhiliseks eesmärgiks on uusparempoolse maailmavaate propageerimine ja seda saab teha oma kanali kaudu. Oma kanal loodi suuresti ka sellepärast, et EKRE-le ei antud nende sõnul muus meedias piisavalt sõna ning see tekitas vajaduse luua erakonna kanal (Saavik, 2017). Objektiivi platvormi kirjeldatakse portaali iseloomustuses kui kultuuriliste järjepidevuste vaadete kaitsjana, mis on platvormi enda sõnade kohaselt liberaalses ning vasakule kallutatud peavoolumeedias tugevalt alaesindatud. Kõige rohkem ollakse vastu ideoloogilise diktatuuri kehtestamise püüdlustele, mis riigis inimeste põhiõiguseid rõhuvad (Objektiiv, 2020).

Alternatiivmeedia muudab inimese poliitiliselt aktiivsemaks. Teadlased on välja toonud kaks traditsioonilist võimalust, kuidas meedia saab inimeste osalemist poliitilistes protsessides soodustada. Need on informatsiooni mobiliseerimine ja inimeste huvi tõstmine. Uurijate arvates ei suuda peavoolumeedia nendes kahes punktis alternatiivmeediaga võistelda (Boyle ja Schmierbach,

2009). Ühtlasi arvavad samad autorid, et traditsiooniline meedia mängib väikest rolli poliitiliste protsesside soodustamises. Väidetavalt on alternatiivmeedia puhul olukord täpselt vastupidine. Lisaks sellele ei proovi traditsiooniline meedia alternatiivmeedia provokatsioone kuidagi lämmatada (Boyle ja Schmierbach, 2009). Kui vaadata Uued Uudised ja Objektiiv portaali sisu, siis võib näha seal mitmeid uudiseid, mis seavad sageli kahtluse alla mitmeid poliitika ja ühiskonnaga seotuid otsuseid, mida näiteks Postimehes võib leida üldiselt ainult arvamussloo rubriigist.

Inimese poliitilise määramise hulgas on kõige tähtsam tema uskumuste kogum ehk ideoloogia. Selle põhjal tunnetab inimene, milline on tema jaoks õige kord ja ühiskond ning kuidas seda saavutada võiks (Dahlgren, Shehata, Strömbäck, 2019: 161). Poliitilise ideoloogia üle arutatakse Ameerika Ühendriikides liberalismi ja konservatismi ning Euroopas parem- ning vasakpoolsuse kontekstis. Sellised kõikehõlmavad funktsioonid aitavad organiseerida inimeste poliitilist käitumist. Samuti aitab inimese poliitiline määratlus ja käitumine kaasa sellele, kuidas ta erinevatel valimistel hääletab (Jost, 2006). Kui panna see konteksti Uute Uudiste portaaliga, siis sobib teatud maailmavaatelistel teemadel käsitlemine hästi kokku kanalit haldava erakonna poliitiliste püüdlustega. Viimastel aastatel on mujal maailmas veebiuudiste portaalides, blogides ja foorumites teinud suure kasvu just sellised kanalid, mis märgivad ennast kui alternatiivse parempoolse meedia või lihtsalt alternatiivmeedia eestvedajateks (Holt, Figenhou ja Frischlich, 2019: 865).

Uued Uudised toimetab reklaamib ennast kui meediaportaali, mis pole sõltuvuses peavoolumeediast. Kuigi toimetuse kontakte on portaalist keeruline tuvastada, siis võib eelmise aasta oktoobri lõpu andmetest märgata, et Uued Uudised toimetuse tegevust korraldab tegevtoimetaja Jüri Kukk, kes on EKRE liige (Uued Uudised, 2019). Portaali endine juht ja eestvedaja Urmas Espenberg on ühtlasi Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna juhatuse liige. Enamik toimetuses avaldatud uudised on koostatud toimetuse poolt, kuid arvamusslugusid võivad tegijate sõnul avaldada ka need inimesed, kelle ideoloogia kattub portaali omaga (Espenberg, 2017). Objektiiv reklaamib end uudiste- ja arvamussloortalina, mis lähtub oma tegevuses ühiskonnas toimuva ausast ja omakasupüüdmatust kajastamisest ning austusest Eesti kultuuri alusväärtuste vastu. Portaali enesemääratluse kohaselt Objektiivis avaldatud tekstid võivad, aga ei pea väljendama SA Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks ning Objektiiv toimetuse ühiseid seisukohti. Toimetuse ühist seisukohta väljendavad juhtkirjad. Toimetuse väliste isikute kaastööde avaldamise üle otsustab portaali peatoimetaja Markus Järvi (Objektiiv, 2020). Mõlemad kanalid kategoriseerivad ennast konservatiivse ja rahvusliku mõttemaailma edasikandjatena.

Uutes Uudistes kujunevad teemad tollase peatoimetaja Urmas Espenbergi sõnutsi paljuski nagu peavoolumeedia kanalites (Saavik, 2017). Need on valdkondade põhiselt ära jaotatud. 2017. aastal rääkis kanali eestvedaja Urmas Espenberg, et portaali sisuvoogu käimas hoida on keeruline sellepärast, et haldajatel on lisaks Uutele Uudistele ka teisi töökohustusi. Kuigi eesmärk on avaldada päevas viis lugu, siis alati ei suudeta seda eesmärki täita. Portaaliga oli kolm aastat tagasi seotud kolm inimest, kes vastutasid selle toimimise eest. 2020. aasta 10. märtsi seisuga oli portaali lisatud päevaga 14 lugu (Uued Uudised, 2020). Portaali objektiiv koduleheküljelt leiab informatsiooni, et Objektiiv ei taotle oma tegevuses kasumit ja tegemist on aatelise, missioonilise ja mittetulundusliku ettevõtmisega, mille raames suunavad selle eestvedajad võimalikult suure osa ajast ja energiast sisulisele tööle ehk avaliku arvamuse kujundamisele. Kogu portaal tugineb eraisikute annetustele (Objektiiv, 2020).

Poliitilise alternatiivmeedia jälgijatel on eelnevalt välja kujunenud arvamused erinevate teemade suhtes (Leung ja Lee, 2014: 342). Näiteks kui on mõni poliitiline teema, kus kirjutatakse rahvusluse teemadel, siis saab kommentaariumitest lugeda sageli samasuguseid tõekspidamisi, mida Uued Uudised või Objektiiv on teemade käsitlemisel esitanud. See näitab nende inimeste aktiivsust ja nende soovi poliitilistel teemadel kaasa rääkida. Leungi ja Lee (2014) arvates on alternatiivmeedia jälgijad enamasti suletud infoväljas ning need platvormid pakuvad ainult võimalust omandada seda informatsiooni, mida antud kanalites pakutakse. Samas on ka neid kanaleid, kelle eesmärk on kõnetada suuremat auditooriumit ja laiemaid teemakäsitlusi. Nende kanalite eesmärk on mõjutada laiemat avalikku diskursust (Leung ja Lee, 2014: 345). Objektiivi portaalil on selgelt välja toodud, et see pakub jälgijatele vaatamiseks ja kuulamiseks ajakirjanduslikke materjale, mis näitavad teed töö juurde. Portaalil avaldatud materjalide abil loodetakse muuta ühiskondlikku arusaama (Objektiiv, 2020). Kuigi maailmas on mitmeid sarnaseid poliitilisi alternatiivmeedia kanaleid, siis Uute Uudiste pikaajalise eestvedaja Urmas Espenbergi sõnul proovivad nemad vaadata ka poliitikast laiemat pilti ja pakkuda lugejatele mitmekesisemaid teemasid ja edastada seda tehes uusparempoolset rahvuslik-konservatiivset maailmavaadet tervikuna (Saavik, 2017). Kanali eestvedaja ütles, et peavoolumeedia moonutab tõde ja teistmoodi mõtlejaid sildistatakse populistideks. Ta lisis, et ajakirjandus kui neljas võim ei ole vaba ning teenib paratamatult kellegi huve. Sellepärast on vajalik, et alternatiivne meedia saaks oma arvamust avaldada (Espenberg, 2017).

Alternatiivmeedia teenib spetsiaalseid kogukondi ja annab neile võimaluse meedias rohkem kaasa rääkida. See toob omakorda konkureerivale meediumile kaasa teatavalt määral autonoomsust, vähemalt selle tarbijate silmis. Kusjuures alternatiivmeedia ei paku inimestele sageli uusi teemasid, vaid teeb olemasolevatest taasesitused (Atton, 2009: 171). Meedias kaasarääkimine on suhteline sellepärast, et kanal seab inimesele ikkagi teatud raamistikud, mille sees saab kaasa rääkida. Keeruline on rääkida mõnes paremäärmuslikus alternatiivmeedia kanalis sotsiaalset juttu. Atton näeb samuti alternatiivmeediat vahendina, kuidas teatud maailmavaadet omavad inimesed saavad oma mõtteid representeerida. Ehk teisisõnu on inimene ise jutu allikas ja kõneleb oma kogemuste ja soovide põhjal (Atton, 2009: 173). Kui vaadata Uute Uudiste või Objektiiv portaali, siis ei leia sealt vasakpoolse ideoloogiaga tekste. Nendes kanalites avaldatud lood on ideoloogiliselt vastavalt kanalite enda määratlusele rahvuskonservatiivsed (Objektiiv, 2020; Uued Uudised, 2020).

Attoni (2009) arvates on alternatiivmeedias tegutsevatel inimestel huvi mõjutada poliitilist masinavärki või vähemalt üritada seda teha (Atton, 2009: 171). Alternatiivmeedia seisab vastu peavoolmeedia kujutatava mõju ja autoriteetsuse vastu. Seda tehakse mitmes valdkonnas, nagu: struktuur, töömudel, produtseerimismudel, sisu ja suhtlemine auditooriumiga. (Leung ja Lee, 2014: 341). Kui suured mediakontsernid on ehitatud üles hierarhilise süsteemi põhjal, kus jälgijad on tarbijad, siis alternatiivmeedias saavad inimesed temade loomisel ja nende käigus hoidmisel kaasa rääkida. Haasi (2004) arvates proovib alternatiivmeedia laiendada oma haaret terve avalikkuse üle. Vastupidiselt peavoolumeediale, mille eesmärgiks liberaal-demokraatlikus riigis on teadlik lugeja, kujutab alternatiivmeedia ideaalset demokraatiat meedias sellisena, kui lugeja on mobiliseeritud (Haas, 2004: 115).

Haasi (2004) arvates on kindel aga see, et alternatiivmeedia mängib olulist rolli demokraatia kujundamisel ja kutsub inimesi rohkem kaasa rääkima. Inimesed, kes alternatiivmeediat jälgivad, on väga erinevad. Mõned on lihtsalt vaatleja rollis, aga on ka neid, kes võtavad ette radikaalsemaid samme, mis kanalite eestvedajad neile pakuvad. Nende jaoks on alternatiivmeedial väga oluline roll poliitiliste muutuste esile toomisel ja nende läbiviimisel (Boyle ja Schmierbach, 2009). Arvatakse, et need inimesed on lukustanud ennast täielikult alternatiivmeedia pakutavasse informatsiooni ja ei võta omaks ühtegi teist infot, mida teised kanalid pakuvad. Uuringust tuli välja, et internetis leviv alternatiivne meedia mängib väga olulist rolli poliitilises osaluses ja protestide toimumise juures, ning teeb seda tunduvalt suuremal määral kui peavoolumeedia (Boyle ja Schmierbach, 2009).

Sageli leiavad inimesed, et poliitilise meeleavalduse kõige parem variant on protestiaktsioon, kuhu kaasatakse erinevaid osapooli. Ühtlasi on selliste aktsioonide üheks eestvedajaks ka alternatiivmeedia kanal, kus neid proteste kajastatakse. Alternatiivmeedia on väga tõhus vahend, kuidas inimesi organiseerida (Boyle ja Schmierbach, 2009). Interneti-meedia, eelkõige internetis leviv alternatiivmeedia informatsioon, on väga efektiivne viis, kuidas inimeste osalust poliitilistes protsessides tõsta. Ühtlasi on interneti vahendusel lihtsam mõjutada selliseid inimesi, kes soovivad poliitilise süsteemi vastu protestida (Boyle ja Schmierbach, 2009).

Eesti poliitiliste kanalite lugejaskond on väga tegus, nagu teooria kinnitab. Kui minna Facebooki, siis saab seal näha mitmeid postitusi pagulastest, ebavõrdsusest ja teistest reformimist vajavatest kitsaskohtadest, mida inimesed kommentaaridega levitavad (Facebook, 2020). Sellistel kanalitel on sageli head suhted väiksemate aktivistide gruppidega, kus üritatakse samuti algatada muudatusi ja sotsiaalseid liikumisi. Seetõttu käsitlebki alternatiivmeedia sotsiaalsete liikumiste eestvedajaid tihti positiivses võtmes, mis on peavoolumeedia kanalite arvates kallutatud kajastamine (Leung ja Lee, 2014: 346). Leungi ja Lee (2014) tehtud uuringust tuli välja, et internetis levivad alternatiivsed uudised mõjutavad inimesi kehtivale korrale mitte alluma (Leung ja Lee, 2014: 346). Seega on alternatiivsetes poliitilistes kanalites võimestavad uudised, mille põhjal soovitakse inimesi tegutsema panna. Tegutsema panemine on sageli seotud poliitilise ja sotsiaalse reformiga, mida kanalid taotlevad (Haas, 2004: 115).

Internetis levivate poliitiliste alternatiivmeedia kanalite leviku kasv võib lõpuks hakata mõjutama avalikku arvamust ja poliitilisi protsesse. Informatsiooni ja perspektiivide marginaliseerimine peavoolumeedia kanalites võib kasvatada alternatiivsete kanalite jälgijaskonda. Näiteks on sotsiaalseid liikumisi uurinud teadlased välja toonud, et peavoolumeedia ei pea kõiki sotsiaalseid liikumisi ja proteste piisavalt uudisväärtuslikuks, mis loob võimaluse poliitilistele alternatiivmeedia kanalitele informatsiooni ise levitada (Lee, 2015: 320). Lee (2015) tehtud analüüs näitas, et erinevate kodanikuliikumiste grupid ja seal tegutsevad isikud teevad alternatiivmeedia kanalitega koostööd. Internetiportaalide alternatiivne meedia harib inimeste opositsioonilisi teadmisi. Kuigi nende kanalite auditoorium on veel praegu võrreldes peavoolumeedia kanalitega väikene, siis ei tohi selle mõju alahinnata, sest edukad alternatiivmeedia portaalid suudavad kaasata suuri inimhulkasid (Lee, 2015: 335). Erinevate poliitiliste alternatiivmeedia portaalide positiivse efektina saab märkida seda, et nende kanalite jälgijad laiendavad oma poliitilisi teadmisi. Sellele vastukaaluks vaidlevad mitmed teadlased, et need portaalid on tekitanud inimestele valikulise

meediumikeskkonna, mis suurendab teadmiste ja osaluse lünka inimeste vahel, kes on poliitikast huvitatud ja kes mitte (Lee, 2015: 336).

1.4 Populism alternatiivmeedias

Kuigi maailma ja ka Eesti poliitilise alternatiivmeedia kanaleid ei saa otseselt populistlikeks nimetada, siis on nende kanalite sisus paratamatult sarnaseid tunnusoone.

Populistlike erakondade ja liikumiste üks ühiseid tunnusoone on negatiivne perspektiiv (peavoolu)meedia rolli üle ühiskonnas (Fawzi, 2019: 146). Viimasel aastakümnel on populistlike erakondi ja liikumisi saanud edu üle maailma. Näitena võib tuua Ameerika Ühendriikides Donald Trumpi, Prantsusmaal Marine Le Peni ja Austrias Heinz-Christian Strache. Nende inimeste võimule aitamisel märgitakse sageli ka ära meedia panus, mis on loonud populistlikele mõtteavalduste levitamiseks soodsad tingimused (Fawzi, 2019: 147). Eesti kontekstis võib sama põhimõtte kehtida näiteks Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna valitsusse pääsemisega ja sellele kaasa aidanud portaali Uued Uudised või raadiokanali Tre raadio tegevusega.

Populism on mitmekihiline nähtus, mille üle erinevad teadlased pidevalt vaidlevad. Seda on kontseptualiseeritud kui kommunikatsiooni- või diskursusestiilina (Jagers ja Walgrave, 2007), kui õhukese ideoloogiana (Mudde, 2004) ja ka poliitilise strateegiana (Weyland, 2001). Populistlik ideoloogia rõhutab konflikti „puhaste inimeste” ja „pahade, korrumppeerunud eliidi vahel” (Mudde, 2004). Populistlik stiil käsitleb populistlike ideede edastamise viisi ja populism kui strateegia viitab populistliku kommunikatsiooni motiividele ja eesmärkidele (Fawzi, 2019: 148).

Populismi kirjeldatakse sageli nelja dimensiooni dimensiooni kaudu (Blassing jt, 2019). Need neli dimensiooni on: inimkesksus, eliidi vastasus, rahva suveräänsuse taastamine ja inimese eraldatus. Kui esimesed kolm dimensiooni kehtivad kõikide populismi ideoloogiliste variantide suhtes, siis neljas neist on lähedamalt seotud parempoolse ideoloogiaga populismile (Blassing jt, 2019).

Inimkesksus on seotud nelja põhisõnumiga, mis inimest kõnetavad. Poliitiline alternatiivmeedia suudab näidata oma lähedust inimesega, rõhutada nende väärtusi, kiita nende saavutusi ja aidata neil kuuluda ühtsesse gruppi. Eliidi vastasus aitab poliitilisel alternatiivmeedial vähendada poliitilise eliidi mõjuvõimu inimeste suunas, nõrgestades ja süüdistades seda. Suveräänsuse

taastamisega üritab poliitiline alternatiivmeedia luua negatiivse ja vastuolulise lähenemise sellele, et inimesed on oma otsustes vabad ning tuuakse välja see, et just poliitiline eliit piirab seda vabadust. Eraldatuse puhul aitab poliitiline alternatiivmeedia välja tuua selle, et teatud sotsiaalsetele rühmadele ei anta piisavalt ühiskonnas sõna (Blassing jt, 2019).

Ideoloogiad mõjutavad kodanike arusaama meediast. Mida suurem on inimeste seotus populistlike erakondadega, seda vähem usaldavad nad teisi poliitilisi erakondi ning massimeediat, pidades selle sisu kallutatuks (Fawzi, 2019: 150). Freedman (2018) seletab populistlike kogukondade tõusu meedia mõjusa kasutamisega, mille üheks märksõnaks on arvamuste domineerimine faktide üle, mida tegelikult inimestele faktidena esitatakse. Samuti suudavad populistid sotsiaalmeedia abil ära kasutada peavoolu meediat ja selle vajadust sensatsiooniliste lugude järele (Freedman, 2018: 604). Mazzoleni (2008) arvates on meedia populismi järjest suurema avaldumise üks vastutajaid, sest koos populistlike kanalitega muutusid populistlikud erakonnad mõjuvõimsamaks ning neile anti ühiskonnas staatus. Enne selliste kanalite tekkimist peeti antud kanalitega seotud inimesi lihtsalt teisitimõtlejateks (Mazzoleni, 2008: 50). Mazzoleni (2008) näeb ohuna seda, et meedia rolli fetišiseerimisega on oht alahinnata laiemate poliitiliste tegurite olulisust, mis mängivad rolli parempoolsete parteide kinnistamisel. Nendeks ohtudeks on võõrandumine institutsioonidest, kultuuriline ja majanduslik ebakindlus ning vastuseis sisserändele.

Erinevate alternatiivsete kanalite abil saavad populistid oma valijaskonnaga suhelda ilma traditsioonilist meediat kasutamata, mis on aidanud neil kujundada laiemat kommunikatsioonimaastikku ja aidanud kaasa paremäärmuslike mõtete normaliseerumisele ühiskonnas. Meediauurijate arvates on alternatiivsetes kanalites populistlike seisukohtade levitamine toonud kaasa suure polariseerumise, mida iseloomustab usalduse langus avaliku teenistuse ja teiste ühiskonna struktuuride vastu. Seega võib meediastatud populismi puhul täheldada seda, et selle abil on suudetud luua teatav kommunikatiivne kliima, mida paremäärmuslased ära kasutavad (Freedman, 2018: 610).

Populistlike maailmavaadete ja peavoolumeedia kriitika vahel on tugevad seosed. Inimesed, kes on poliitilise eliidi suhtes skeptilised, kannavad selle skeptitsismi üle ka meediale. Seda uskumusel, et nende arvates on meedia osa poliitilisest eliidist. Meediat ja poliitikat nähakse kui konglomeraati, mis teenib sama juhatuse huve (Fawzi, 2019: 158). Samuti rõhutavad populistid seda, et poliitiline eliit soosib rahva rühmitusi nagu pagulased ja sisserändajad ning ka massimeedia kajastab neid

teemasid liiga positiivsetes toonides ja varjab sageli nende rühmadega seotud negatiivseid sündmusi (Krämer, 2018). Kuniks liberaalsed poliitikakujundajad ja peavoolumeedia jätkavad nende teemade käsitlemist samasuguse retoorikaga, siis on parempoolsetel poliitikakujundajatel ja nende maailmavaatega kanalitel sama valdkonna teemade sisuloomel tugev eelis (Freedman, 2018: 611). Ernsti ja teiste teadlaste tehtud (2019) uuring näitas, et populistlik kommunikatsioon tuleb kõige suurema võimalusega populistlike erakondade liikmete hulgast, kes suudavad tõstatada teemasid sotsiaalmeedias või ajakirjanduses (Ernst jt, 2019: 165).

Kuna populism põhineb kolmel põhilisel ideoloogial: inimkesksus, eliidivastatus ja rahva suveräänsuse taastamine, siis meedia kui kommunikatsioonivahend on nende ideoloogiliste põhisõnumite peamiseks levitajaks (Ernst jt, 2019: 167).

Vastavalt Taggartile (2017) on kõige selgem ja rohkem kasutatud ning sõnastatud populistlik probleem immigratsioon. Eriti poliitiliselt paremäärmuslikele erakondadele. Immigratsioon adresseerib kõige paremini fookust, milleks on rahvusliku kultuuri kaitsmine. Teisisõnu on rõhuasetus rahval kui homogeensel grupil ja vastasseis multikultuursusel ning vaenulikkus etniliste vähemuste suhtes. Samuti seostub regionaalne identiteet subnatsionaalse identiteedi poliitikaga ja aitab tõrjuda riigi kesksete struktuuride tegevust. Kolmas suur teema on korrupsioonisüüdistused, mida heidetakse ette riigistruktuurides töötavatele inimestele ja institutsioonidele. Selle teema arendamisega jõutakse edasi poliitiliste võimuparteide ebaõnnestumise juurde ning õigusriigis ja poliitikas muutuste taotlemisele (Taggart, 2017).

Ernst jt (2019) võtsid kokku põhilised populismi dimensioonid, mis ilmestavad, milliste sõnumite kaudu populistlikud kõnelejad oma mõtteid edastavad (vt Tabel 1). Samuti seda, milliste kommunikatsiooniliste võtetega populistlikud kõnelejad oma sõnumeid edastavad (vt Tabel 2).

Tabel 1. Üldised populismi dimensioonid (Ernst jt, 2019: 169).

Dimensioon	Põhisõnum(id)	Alusideoloogia	Kategooriad
Eliidivastatus	Eliidi diskrediteerimine, eliidi süüdistamine, eliidi eraldamine inimesest.	Eliit on korrumppeerunud, eliit on kahjulik, eliit ei esinda rahvast.	Eliiti süüdistatakse pahatahtlikkuses, kriminaalsuses, laiskuses, rumaluses, äärmuslikkuses, rassismis, ebademokraatlikkuses. Eliidis eitatakse moraali, karismat, usaldusväärust, intelligentsust, kompetentsi, järjekindlust. Eliiti kirjeldatakse kui ohtu, mis vastutab negatiivsete arengute eest ja kus pannakse toime kuritegusid.

			Eliiti kirjeldatakse põhjusena, mis ei lase inimestel rikastuda. Eliidile heidetakse ette, et nad ei kuulu tavainimeste hulka ning ei võta osa nende igapäevastest tegevustest.
Inimkesksus	Inimeste voorustele rõhumine, rahva saavutuste kiitmine, rõhutatakse inimeste ühtsust, demonstreeritakse inimestele lähedal olemist.	Rahvas on vooruslik, rahvast on kasu, inimesed on homogeenid, populistid esindavad rahvast.	Inimestele omastatakse moraalset, karisma, usaldusväärset, intelligentsust, kompetents, järjepidevust. Inimesed vabastatakse pahatahtlikkusest, kriminaalsusest, laiskusest, rumalusest, äärmuslusest, rassistlikkusest, ebademokraatlikusest. Inimesi kirjeldatakse kui positiivse olukorra eest vastutajaid, kes ei kujuta endast ohtu ega vastuta negatiivsete olukordade ega vigade ning kuritegude eest. Inimesi kirjeldatakse kui ühiste soovide tunnete ja arvamuste jagajaid. Populistlik kõneleja kirjeldab ennast kui rahva eest seisjat ja nende hulka kuulujat.
Suveräänsuse taastamine	Rahva suveräänsuse nõudmine, eliidi suveräänsuse eitamine.	Rahvas on ülimalt suverään, eliit võtab inimestelt suveräänsuse ära.	Esineja pooldab üldisi institutsionaalseid reforme, et anda inimestele rohkem võimu otsedemokraatlike elementide kehtestamise või poliitilise osaluse suurendamise kaudu. Kõneleja pooldab inimestele suurema võimu andmist konkreetse teema (näiteks valimised, sissereanne, julgeolek) kontekstis. Kõneleja pooldab eliidi jaoks väiksema võimu andmist konkreetse teema kontekstis.

Tabel 2. Levinud populistliku kommunikatsiooni stiilid (Ernst jt, 2019: 169).

Dimensioon	Populistliku stiili element	Aluseks olev stiilielement	Kategooriad
Negatiivsus	Negativism, kriisiretoorika	Värvitakse üks osa ühiskonnaliikmeid mustaks, omistades neile negatiivseid tunnuseid või mõistes hukka nende tegevusi. Olukorda kujutatakse kriisina ning tehakse liialdusi retoorika või skandaalide väljakuulutamise abil.	Sihetähte süüdistatakse pahatahtlikkuses, kuritegelikkuses, laiskuses rumaluses, rassismi õhutamises või heidetakse ette, et nad pole heatahtlikud, sümpaatsed, arukad, usaldusväärsed, lojaalsed, järjekindlad. Esinejad kasutavad retoorilisi elemente ebamoraalsusest, liialdusest, skandaalset, hädaolukorrast või sõjaretoorikast.
Emotsionaalsus	Emotsionaalne toon, absolutism, patriotism	Positiivsete ja negatiivsete emotsioonide jagamine ja tunnete paljastamine. Kasutatakse	Esineja kasutab emotsionaalset keelt, väljendades diskreetseid positiivseid või negatiivseid emotsioone. Esineja kasutab

		<p>enesekindlat tooni ning lihtsamaid sõnu. Lisaks sellele on kaldumus maalida maailma mustvalgelt, ilma halli varjundita. Oma riigi paremuse rõhutamine, viidates idealiseeritud ja utoopilisele südameaale.</p>	<p>absoluutsuse retoorilist kujundit, esitades midagi ainsa mõeldava variandina. Esineja kasutab patriotismi retoorilist kujundit, rõhutades oma riigi paremust.</p>
Seltskondlikkus	Kõnekeelsus, privaatse sfääri avalikustamine	<p>Lihtsa ja sageli labase kõnekeele eelistamine, et lihtsa inimeseni jõuda. Isikliku elu ja selle üksikasjade jagamine.</p>	<p>Esineja kasutab labast keelt või slängi, kasutab sarkasmi või retoorilisi küsimusi ja pöördub hüüdnimedega sihtmärkide poole. Sihtmärke kirjeldatakse nende isikliku elu põhjal, rõhutades nende pere- või armuelu ja viidates isiklikule eluviisile või vaba aja veetmisele.</p>

2. Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused

Uuringu eesmärk on analüüsida, kuidas erinevad Eesti poliitiliste alternatiivmeedia kanalite Objektiiv ja Uued Uudised ning peavoolumeedia kanali Postimees poliitilise sündmuse kajastused, mis tekkisid peale Eesti Vabariigi viimase valitsuse ametisse vannutamist. Selleks analüüsisin 45 teksti, mis ilmusid Uute Uudiste, Objektiivi ja Postimehe kanalites ajavahemikus 29. aprill kuni 6. mai 2019. aastal.

Töö põhineb uurimisküsimustel:

1. Kuidas kajastavad konkreetset poliitilist sündmust poliitilised alternatiivmeedia kanalid võrreldes peavoolumeedias kanaliga?

- Milliste fookuste kaudu poliitilise alternatiivmeedia kanalid poliitilist sündmust kajastavad?
- Millise stiiliga poliitilise alternatiivmeedia kanalid sõnumit edastavad?
- Millistele allikatele ja autoritele lood tuginevad?

3. Meetod ja valim

Kogusin magistritöö tarbeks portaalides Uued Uudised, Objektiiv ja Postimees ilmunud artiklid, mis puudutasid peale Isamaa, Keskerakonna ja Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna valitsuse moodustamist tekkinud arvukaid meediakajastusi. Käsitlen antud magistritöös portaali Uued Uudised ja Objektiiv poliitilise alternatiivmeedia kanalina ning Postimeest peavoolumeedia kanalina.

Töö fookuses on portaalid Uued Uudised ja Objektiiv ning nende iseloomulike käsitlusviiside väljatoomiseks võrreldakse neid Postimehga. Postimees on käesolevas töös kasutusel kui referentskanal.

Postimees ja Uued Uudised ning Objektiiv kui magistritöö fookuses olevad poliitilist sündmust kajastanud kanalid on välja valitud selle põhjal, et tegu on mõjukate portaalidega, mida loevad kümned tuhanded inimesed. Näiteks 14. veebruari seisuga oli Uute Uudiste Facebooki leheküljel meeldimiste arv üle 18 000, Objektiivil üle 17 000 ja Postimehel üle 160 000 (Facebook, 2020) ehk teisisõnu on valimis esindatud kahe meediatüübi kõige populaarsemad esindajad.

Ühtlasi on antud kanalite puhul teoreetilistele ja sisuanalüüsile tuginevatele andmetele võimalik määratleda, et üks on peavoolumeedia ja teised poliitilise alternatiivmeedia kanalid. Mõjukuse, sihtgrupi ja loetavuse poolest oleks Eesti kontekstis üldauditooriumile mõeldud kanalina valimisse sobinud veel portaal Delfi, millel on Facebookis üle 130 000 meeldimise (Facebook, 2020).

Täpsemalt sai uuritavaks perioodiks 2019. aasta 29. aprill kuni 6. mai ehk nädalane periood pärast seda, kui IKE valitsus ametisse nimetati. Kõikidest valimisse kuulunud kanalitest valisin kokku 15 teksti, mille hulgas olid nii uudis- kui ka arvamused. Kokku oli võrdluse aluseks 45 teksti.

Kõnealusel ajaperioodil avaldati portaalides (uueduudised.ee, objektiiv.ee ja postimees.ee) uudis-, ja arvamusalugusid põhiliselt ühe teemaga seotud lugusid, millest arenesid omakorda välja kõrvalteemad. Põhiteemaks oli sel perioodil Marti Kuusiku väidetav vägivallatsemine oma naise suhtes. Peateemast välja arenenud suuremad alateemad olid poliitilise alternatiivmeedia kanalites näiteks presidendi ja poliitilise opositsiooni ning peavoolumeedia tegevus.

Lisaks sellele esinesid antud perioodil mõlemas kanalis üksikud väiksemad teemapüstitused, mille otsustasin kõrvale jätta, sest nende lugude käsitlemine ei olnud piisavalt ulatuslik ja põhjalik, et võrdlevat analüüsi läbi viia. Näiteks üheks selliseks teemaks oli kõnealusel perioodil oli Euroopa Liidu lippude väljaviimine Riigikogu Valgest saalist.

Marti Kuusiku väidetav vägivallatsemine oma naise suhtes koondusid mitme erineva valdkonna käsitlused. Sotsiaalne käsitus inim- ja peresuhetest, poliitiline käsitus ehk Marti Kuusik kui sündmuse keskmes olnud isik oli selge poliitilise identiteediga inimene ja kultuuriline käsitus kui traditsioonilise ning modernse peremudeli teema.

Analüüsiks sobivate lugude väljavalimisel lähtusin sellest, et tegu oleks arvamus-, või uudislooga ning need puudutaksid tööle seatud uurimisküsimusi. Lisaks ei võtnud valimisse lugusid, mis olid liiga lühikesed, et nende põhjal analüüsi teostada. Postimehest võis leida esialgsel lugude kaardistamisel teemaga seonduvaid tekste 39, Uutes Uudistes 46 ja Objektiivis 15.

Valimisse kuulunud tekstide analüüsimisel kasutasin kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodit, mis sarnaneb horisontaalsele ehk juhtumiülesele analüüsile. Juhtumiülene ehk horisontaalne (cross-case analysis) vaadeldakse samal ajal mitut analüüsivat juhtumit korraga, mille jooksul kogutakse tekstidest kokku kõik teemat puudutavad tekstiosad ja võrreldakse teema käsitlemist kõikide kogutud tekstide lõikes. Horisontaalne analüüs loob suuremad üldistamise võimalused võrreldes juhtumipõhise analüüsiga (Kalmus, Masso, Linno, 2015). Antud magistritöö puhul on analüüsi eesmärgiks tuvastada tekstides esinevad läbivad teemad ning selgitada välja nende tekstide seosed.

Teooria ja teiste uuringute eeskujul konstrueerisin tekstide lähilugemise käigus analüüsikategooriad, mille alusel valimisse kuulunud tekstides esinenud informatsiooni analüüsida ning kanalite lõikes erinevusi otsida.

Analüüsikategooriad ja nende alamkategooriad olid:

Loo põhisoõnum

-Loo fookus

-Kajastuste erinevus

-Loo eesmärk

Teksti sisu

-Teksti stiil

-Hinnangulisus/neutraalsus

-Loo tonaalsus

-Arvamus või faktiväide

-Sõnade ja lausete kasutus

Allikad ja autorlus

-Allikate kasutamine

-Viitamine

-Allikate läbipaistvus

-Loo autor

Peale analüüsikategooriate paika panemist lugesin kõik tekstid süvenenult läbi ning otsisin tekstide sisust sõnu, lauseid või lauselõike, mis nendele kategooriatele vastasid. Tegemist oli induktiivse ehk avatud kodeerimisega, mille eesmärk on looja või autori mõttemaailma süvenemine ja selle mõistmine. Induktiivse kodeerimine käigus toimub teksti üksikasjalik lahtiseletamine ja tähenduste dekodeerimine (Kalmus, Masso, Linno, 2015). Analüüsikategooriate ja nende alamkategooriate selgituslik tabel (Tabel 7) on töö lisades (Lisa 2).

4. Tulemused

Saamaks ülevaadet sellest, kuidas poliitilised alternatiivmeedia kanalid kajastavad poliitilist sündmust võrreldes peavoolumeedia kanaliga, võrdlesin omavahel 45 teksti, mis ilmusid Objektiivi, Uued Uudised ja Postimees kanalites ajavahemikus 29. aprill kuni 6. mai. Igast kanalist kuulus võrdlusesse 15 teksti (vt Tabel 5), mille hulgas olid uudis- ja arvamused. Kui Postimehes oli teemaga seonduvaid tekste 39 ja Uutes Uudistes 46, siis Objektiivis ilmunud lugudest on kõik lood valimis esindatud.

Tulemused puudutavad kolme kanalit - Uued Uudised ja Objektiiv kui poliitilise alternatiivmeedia esindajad ja Postimees kui peavoolumeedia esindaja.

4.1 Kajastuste sisu

Kuigi valimisse kuulunud tekstid puudutasid teemana Marti Kuusiku väidetavat vägivallatsemist oma naise suhtes, siis kujunesid kanalite kajastuste põhjal selle sündmusega seotud lugude fookused erinevateks.

4.1.1 Kajastuste põhifookused

Objektiivis ilmunud lood puudutasid kõige rohkem presidendi käitumist 2019. aasta 29. aprillil, kui toimus ministrite ametisse vannutamine. Näiteks võttis Objektiiv nädala jooksul fookusesse suuresti selle, kuidas president antud sündmuse valguses käitus ja mitmes loos kutsuti presidenti ka tagasi astuma. Alternatiivmeedia on meedium, mis vastandub peavoolumeedia poolt pakutavate sündmuste või teemade representatsioonile ja taotleb sotsiaalset ning poliitilist reformi (Haas, 2004: 115).

Uued Uudised kui teine Eesti poliitiline alternatiivmeedia kanal läheb Marti Kuusiku väidetava naisepeksmise kajastamisel põhjalikumaks ja portaalil avaldatakse ka selle temaga kaasnevalt uut informatsiooni ning sündmuste tõlgendamist. Kui Objektiiv keskendus kõige rohkem sellele, et president peaks tagasi astuma, siis Uued Uudised portaalil võetakse antud poliitilise sündmuse

taustal fookusesse kõige rohkem poliitilise opositsiooni ja peavoolumeedia tegemisi. Näiteks tõstatatakse mitmes tekstis teema, et peavoolumeedia ajakirjandus avaldas Kuusiku väidetava naisepeksmisega seotud lood just enne ministrite ametisse nimetamist ja peavoolumeedia tegutsemine pidavat kooskõlas olema poliitilise opositsiooni soovidega, eriti Reformierakonna omadega. Kuigi presidendi käitumine sai kriitikat, siis otseselt presidendi ametist tagasi astumise etteheiteid oli portaali tekstides minimaalselt. Pigem kumas läbi, et president ei sobi oma ametisse. Sarnaselt Objektiiviga on Uute Uudiste lood peaaegu kõik arvamused.

Otseselt presidendi kohta oli Uutes Uudistes kirjutatud kaks teksti: „Presidendi kohatu käitumine ajab juba üle” ja „President ei tule rahva rahustajana toime”. Üks tekst oli kokku pandud EKRE esindajate seisukohtade põhjal ja teine avaldati toimetuse repliigi korras. Mõlemate põhisõnumiks oli, et president poleks tohtinud Kuusikut ilma tõenditeta süüdi mõista. Samuti käitus EKRE esimehe Mart Helme arvates Kersti Kaljulaid naisterahvana, kes ei suutnud oma emotsioone kontrolli all hoida. Võrdlus loodi, sarnaselt ka mitme teise tekstiga, Tiit Ojasoo juhtumiga. Presidendi teemat puudutasid kaudselt ka mitu teist lugu, kuid nendes polnud Kersti Kaljulaid otseselt loo fookuses.

Postimehe portaalil on kajastus tunduvalt mitmekesisem, kui Objektiivis ja Uued Uudised portaalil. Peavoolumeedia kanalis ei esinenud paari kindlat alateemat, mille abil poliitilist sündmust lahati. Enamik lugudest on uudislood, mitte arvamused, nagu kahes poliitilises alternatiivmeedia kanalis. Samas võib Postimehest leida selliseid uudislugusid, mida pole alternatiivmeedia kanalites mainitud. Samuti ilmusid enamus lugusid Postimes poliitilise sündmuse esimesel ja teisel päeval, kuid poliitilistes alternatiivmeedia kanalites olid need pikema perioodi peale hajutatud (Tabel 3). Levendusky arvates on alternatiivsele meediatüübile omased sellised efektid, mida inimesed kiiresti ei unusta ja seetõttu on arvata, et uudisteedad alternatiivmeedias kestavad kauem kui peavoolumeedias (Levendusky, 2013: 614).

Tabel 3. Lugude põhifookused kolme kanali lõikes.

	Uued Uudised	Objektiiv	Postimees
Põhilised fookused poliitilise sündmuse kajastamisel	Peavoolumeedia ja poliitilise opositsiooni kriitika.	Etteheited presidendi käitumisele.	Mitmekesine ja selged fookused puudusid.

4.1.2 Presidendi käitumine

Kogu presidendi käitumisega seotud teema, mida just Objektiivis portaalis rohkesti kajastati, piirdus Uutes Uudistes vaid paari looga. Postimehes kajastati presidenti alguses piltuudisega, Riigikogu saalis juhtunud intsidendiga ja hiljem presidendi kommentaariga. Samuti lisandusid sellele veidi hiljem arvamused. Uutes Uudistes ja Objektiivis presidendi kommentaari ei küsitud, kuigi tema käitumist hinnati arvamusedes.

Objektiivis portaali 3. mai juhtkirjas süüdistati presidenti topeltstandardite kehtestamises.

„Viimase nädala sündmused on muutnud lõplikult naeruväärseks Kersti Kaljulaiu varasemad jutud sellest, nagu püüaks ta olla kogu rahva president, rahva ühendaja. Vastupidi, on saanud täiesti selgeks, et president lähtub oma tegevuses topeltstandarditest, suhtudes endale ideoloogiliselt meelepärastesse inimestesse sootuks teisiti kui neisse, keda ta ei salli” (Objektiiv, 3. mai).

Samas juhtkirjas oli toodud selge võrdlus Teater NO99 tollase juhi Tiit Ojasooga, kellelt president tellis Eesti Vabariigi juubeliaasta vastuvõtu kunstilise osa lavastuse. Juhtkirjas oli mainitud, et teatavasti oli Tiit Ojasoo selleks ajaks jäänud vahele oma väidetava armukese peksmisega, mida tõendati ka kriminaalmenetluse käigus.

Portaalis on avaldatud ka Ivan Makarovi arvamused sellest, kuidas Kersti Kaljulaid peaks tagasi astuma. Loos on esile tõstetud parlamendis ministrite ametisse nimetamisel aset leidnud etiketirikkumine, mille üheks suurmaks etteheiteks oli presidendi saabumine riigikogu ette dressipluusis ja süütuse presumptsiooni eiramine. Samuti on rõhutatud tõika, et arvamused autor Makarov on Postimehe poolt valitud aasta arvamusedriks.

„Postimehe poolt kuu aja eest aasta arvamusedriki tiitliga pärjatud raadiomees ja kolumnist Ivan Makarov kutsub oma arvamusedriks Kersti Kaljulaidu presidendi ametikohalt tagasi astuma”. (Objektiiv, 1. mai).

Sarnasele järeltulele jõudsid ka Objektiivis kaks eesvedajat Varro Vooglaid ja Veiko Vihuri, kelle arvates peaks president tagasi astuma. Selle soovi taga olid samad sammud, mis valitsuse ametisse vannutamisel ilmsid.

„President Kersti Kaljulaid selle nädala ekstravagantsed sammud ei jäta kahtlust, et tal oleks kohane oma ametikohalt tagasi astuda” (Objektivi, 3 mai).

Päev varem avaldati Objektivi portaalis ka Vihuri kirjutis, mis ilmus varasemalt Portaalis Meie Kirik. Vihuri jõudis oma kirjutises seisukohale, et president on oma käitumisega presidendi institutsiooni rängalt kahjustanud ja õnestanud ning kutsus inimesi üles koonduma ja üheskoos presidendi tagasiastumist nõudma. Seda samuti arvamusel, et ta ei pea kinni süütuse presumptsioonist.

„Ometi tunnistas Kersti Kaljulaid oma käitumisega Marti Kuusiku süüdiolovaks, ehkki sel hetkel polnud meedias avaldatud väidete põhjal isegi veel kriminaalmenetlust alustatud” (Objektivi, 2. mai).

Vooglaid juhib oma portaalipostituses suuremat tähelepanu just dressipluusi kandmisele, kuhu oli kirjutatud loosung „SÕNA ON VABA”. Tema arvates häbistas see žest kogu Eesti riiki ja andis kogu maailmale vale sõnumi.

„Sõnavabaduse loosungeid kandva dressipluusiga parlamendi ees käiv president häbistab Eesti riiki ning saadab maailmale täiesti valelikku sõnumit, nagu oleks Eestis mingi reaalne oht sõna- ja ajakirjandusvabadusele” (Objektivi, 30. aprill).

Päev hiljem jätkas Vooglaid sündmuse analüüsimisega ja tõstatas sündmuste kulgemise kui ohtliku pretsedendi. Ta viitas, et esmalt hakatakse inimest meedias süüdistama ja alles siis hakatakse tema süüd õiguslike institutsioonide kaudu uurima. Samuti lisas ta, et peavoolumeedia kanalitel polnud selle kohta ühtegi halba sõna öelda. Samas jäeti väidetavalt kajastamata olukord, kus Pooled EKRE saadikud jäid protestimärgiks presidendi saalist lahkumise ajal istuma, et näidata pahameelt presidendi suhtes, kui ta lahkus Mart Kuusiku ministriametisse nimetamise ajal saalist. Rõhuasetus pandi infooperatsioonile, millega väidetavalt peavoolumeedia tegeles. Kui määratleda alternatiivmeediat ühe ideoloogia põhjal, siis oleks see uskumus, et ajakirjandus ei tohiks ühegi teema puhul keelata informatsiooni ringlemist ja peaks pakkuma inimestele võimalikult palju vaatepunkte, mille põhjal saaksid jälgijad ise oma järeldused teha (Atton, 2009: 173).

“Üht sündmust pole ajakirjandus siiski kajastanud, ilmselt meelega, sest kogu aar läks presidendi dressipluusi imetlemisele ja Kuusiku ründamisega valitsuse vastasele infooperatsioonile” (Objektiiv, 30. aprill)

„Marti Kuusiku kaasuses on kõige tähelepanuväärsem see, kuidas Eestis on loodud poliitiliste otsuste langetamisel märkimisväärne ja väga ohtlik pretsedent: esmalt süüdlase avalik poimine, seejärel süü väljaselgitamine läbi õigusliku menetluse” (Objektiiv, 1. mai).

Presidendi ametist lahkumist soovis ka kanali peatoimetaja Markus Järvi, kelle sõnum oli sarnaselt teistele Objektiivis ilmunud lugudele, et president eirab süütuse presumptsiooni ja kehtestab kaksikmoraali standardeid.

„Süütuse presumptsioonil trampides ja kaksikmoraali kehtestades on president Kaljulaid teinud meie ühiskonnale tõsist kahju ning peaks tagasi astuma” (Objektiiv, 3. mai).

Postimehes ilmunud uudislugu „Ratas palus EKRE juhtidelt vastse ministri väljavahetamist”, kus kajastati seda, et Jüri Ratas palus EKRE juhtidel kaaluda Marti Kuusiku väljavahetamist ministrikohalt, kuna levivad kuuldused tema vägivallatsemisest koduseinte vahel (Postimees, 29. aprill).

„Seoses vastsele väliskaubandus- ja IT-ministrile Marti Kuusikule (EKRE) meedias osaks saanud perevägivallasüüdistustega on õiguskaitseorganid alustanud kriminaalmenetlust” (Postimees, 29. aprill).

Samal päeval mõned tunnid hiljem ütles EKRE esimees Mart Helme Postimehele, et peaminister ei ole palunud tal Marti Kuusikut välja vahetada. Samuti sõnas minister, et tema andmetel ei pea ajakirjanduses avaldatud informatsioon paika. Samuti toodi Postimehes välja, et minister Kuusikuga alustati kriminaalmenetlust. Kusjuures mainitud oli ka asjaolu, et seda tehti meedias osaks saanud süüdistuste põhjal. Osalised ise eitasid uudisloos, et selline juhtum üldse aset leidis.

Samal päeval avaldati ka Postimehes muutmata kujul Marti Kuusiku naise kiri, kes oli sõnades pettunud, et tema ning ta mehe kohta selliseid väiteid esitatakse. Pöördumises oli ka otseselt

palutud, et ajakirjanikud pere rahule jätaaks. Sama kiri avaldati ka Uued Uudised portaalis, samuti muutmata kujul.

„Ajakirjanikud, jätke meie pere rahule ja lõpetage laimu levitamine, vastasel juhul kaalume Martiga pöördumist kohtu poole enda ja oma pere kaitseks” (Postimees, 29. aprill).

Eesti poliitilise alternatiivmeedia poolt väikest tähelepanu pälvinud teemadest võib Postimehes esile tõsta uudised, kuidas Kuusikuga seotud teema jõudis välismeediasse ja kuidas ministri skandaal vähendas EKRE toetust. Nendel teemadel alternatiivmeedia kanalid sel perioodil vaikisid.

Postimehe 29. aprilli juhtkirjas oli mainitud ka kuulsaid käežeste, mida Martin ja Mart Helme ministriametisse vannutamisel tegid. Samuti oli analüüsis mainitud näiteks see, et Henn Põlluaas kutsus president Kersti Kaljulaidi vale eesnimega. Lisaks sellele oli analüüsitud ka neid aspekte, mis alternatiivmeedia kanalites palju tähelepanu said. Peavoolumeedia ajakirjanduse üks peamine kohustus on jälgida kriitiliselt poliitilise ja majandusliku võimu teostamist ning ajakirjanik ja organisatsioon vastutab selle eest, et ei ilmuks moonutatud või eksitav informatsioon (Ajakirjanduseetika koodeks, 2019).

Arvamusloos „Ministri tähelend jäi üürikeseks” (2. mai) käis sõnumina läbi see, et president tänas ajakirjandust, et see juhtis tähelepanu naiste vastase vägivalla teemale. Samuti pöörati tähelepanu sellele, et EKRE valib omale lähiajal uue ministrikandidaadi. Samal ajal kerkis peavoolumeedias ka teema, et Kuusik nõudis oma ametist tagandamise pärast ka vaevatasu ning mainiti ka tema varasemat joores juhtimist.

„Ministrikohalt tagasi astunud Kuusikule ei ole see esimene skandaal. Juba enne ametisse asumist sai ta avalikkuse tähelepanu, sest ta tabati vahetult valimisi kiiruseületamise ja jääknähtudega” (Postimees, 2. mai).

Kuusiku juhtumit lahati põhjalikult ka uudises „Karm süüdistus murrab uut ministrit” (30. aprill).

4.1.3 Peavoolumeedia tegevuse kriitika

Mitmed Uued Uudised paar Objektiivi lugu olid suunatud peavoolumeedia tegevusele, mis portaalide seisukohtadele tuginedes on seotud kindla ideoloogiaga ja on seetõttu kallutatud. Teatavasti oli presidendi dressipluusil kirjas „SÕNA ON VABA”, mis oli otseselt seotud ajakirjandus- ja sõnavabaduse piiramisega. Ometi on Objektiivi portaalis avaldatud tekstides arvamus, et peavoolumeedia sõna pole vaba, vaid see on erinevate institutsioonide poolt kallutatud. Populistlike maailmavaadete ja peavoolumeedia kriitika vahel on tugevad seosed. Inimesed, kes on poliitilise eliidi suhtes skeptilised, kannavad selle skeptitsismi üle ka meediale. Seda uskumusel, et nende arvates on meedia osa poliitilisest eliidist (Fawzi, 2019: 158).

Portaali Uued Uudised põhilised kajastused olidki seotud Marti Kuusiku skandaali kajastamisel puudutavad peavoolumeedia ja poliitilise opositsiooniga seotud teemasid. Näiteks on kanalis rõhutatult tõstetud esile seda, et Postimees ja Eesti Rahvusringhääling jagavad valeuudiseid ning levitab teemaga seotud kuulujutte.

„Eesti kurikuulus “sõltumatu” ajakirjandus teatas, et tema peamine allikas on kuulujutud” (Uued Uudised, 29. aprill).

Portaalis Uued Uudised heideti peavoolumeedia ajakirjandusele ette seda, et Marti Kuusikut asuti taga kiusama ja selleks kasutati kõikvõimalikke vahendeid, mis väidetavalt tekitavad mitmeid eetilisi probleeme. Rõhuasetus seati ka sellele, et taoliste süüdistustega peaks tegelema politsei, mitte ajakirjandus. Samuti oli Uute Uudiste toimetuseni jõudnud informatsioon, et selle poliitilise olukorra taga on Reformerakond, kes peale pikka valitsemisaega kukkus opositsiooni ja üritab erinevaid võimalusi kasutades EKRE-le negatiivset varju heita.

„Ajakirjandus, kes hakkas just ennast tagakiusatute rolli seadma, tormas ühe inimese tutvusringkonda puistama, kusjuures neile kõlbasid kõik, kes midagi lobiseda võisid. Kogu lugu tekitab ohtralt eetilisi probleeme” (Uued Uudised, 2. mai).

Samuti leidis portaalist Objektiiv avaldusi, mis peavoolumeediale kriitikat heitsid. Näiteks heideti ette neutraalsuse puudumist ja lugude kirjutamist läbi kindla vaatenurga.

„Ühed on elukutselised tegijad, kellelt oodatakse neutraalsust ja tasakaalukust ja teised need, kellel oleks ka sõna sekka öelda ning selle rühma liikmed kirjutavad või peegeldavad kõikvõimalikke

protsesse oma vaatenurgast, isiklikest kogemustest või teadmistest lootes, et nende üllitised toimetajatele meeldivad” (Objektiiv, 6. mai).

Ideoloogiad mõjutavad kodanike arusaama meediast. Mida suurem on inimeste seotus populistlike erakondadega, seda vähem usaldavad nad teisi poliitilisi erakondi ning massimeediat, pidades selle sisu kallutatuks (Fawzi, 2019: 150).

Kogu peavoolumeedia ajakirjandusvabaduse teema sai tugeva tõuke, kui Vilja Kiisler lahkus ajakirjandusväljaandest Postimees ja Ahto Lobjakas lõpetas oma saatejuhitöö Eesti Rahvusringhäälingu saates „Olukorrast riigis”. Mõlemate puhul heideti väidetavalt juhtkonna poolt ette liiga teravat sõnakasutust. Terav sõnakasutus oli suuresti suunatud just Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna suunas. Objektiivi portaalis soovitasid kanali eestvedajad Markus Järvi ja Varro Vooglaid ajakirjanikel paremini kriitikat taluda. Samuti tõdesid nad, et Eestis on liberaalidel selgelt ülekaalukas positsioon avaliku arvamuse kujundamises.

„Olukord, kus vähimigi märkus tööandjalt toob kaasa lennukad süüdistused sõnavabaduse mahasurumises ja ajakirjandusvabaduse ahistamises, on naeruväärne” (Objektiiv, 1. mai).

Samuti avaldati portaalis Objektiiv endise peatoimetaja Veiko Vihuri arvamus, kus ta heitis Rahvusringhäälingule ette seda, et see ei teeni kogu ühiskonna huve, nii nagu vastavalt seadusega on paika on pandud. Artikkel ilmus koheselt peale Vabariigi valitsuse ametisse kinnitamist ja sellega kaasnevate esimeste kajastuste tekkimist.

„Konservatiivsete ja rahvuslike vaadetega inimeste kui üsna märkimisväärse osa ühiskonnast tõrjumine, häbimärgistamine ja sildistamine peab koheselt lõppema ning ERRi tegevus tuleb viia kooskõlla seadusega” (Objektiiv, 30. aprill).

Samal teemal ilmus portaalis ka kokkuvõtlik ülevaade sellest, kuidas ideoloogiliselt kallutatud ajakirjanikud algatasid vandenõuteooriaga segunenud meediahüsteeria, millega tõmmati kaasa ka Eesti Vabariigi praegune ja eelmine president, kelle mõttekaaslasteks lisandusid mitmed liberaalsed poliitikud ja mõtlejad. Lisaks toonitati loos, et Postimees esitas vallandamise kohta valeuudise.

„Mitmed tuntud poliitikud, ajakirjanikud ja avaliku elu tegelased üritasid Vilja Kiisleri ja Ahto Lobjaka lahkumisest oma vastavate väljaannete juurest maalida pilti, kui ajakirjanike suukorvistamisest ja tõsisest rünnakust sõnavabaduse pihta ning mõned langesid seejuures isegi vandenõuteooriate levitamise tasemele” (Objektiiv, 1. mai).

Kindlate ajakirjanike kuulujuttudele rõhus ka Uued Uudised portaalis ilmunud lugu, mille pealkirjaski oli märgitud kaheksa ajakirjaniku nimi, keda nimetati ajakirjanike ühenduseks, kes algatasid oma kuulujuttudega kriminaalasja. Postimees Grupi ja Ekspress Meedia kontsernide ajakirjanikele heideti ette, et nad on ideoloogiliselt kallutatud ja astuvad suure loo saamise pärast üle eetiliste piiride.

„Mis neid inimesi ühendab? Aga see on ajakirjanike spetsnaz, kes tegeleb Marti Kuusiku juhtumiga. Sellega suudeti algselt algatada krimiasia. Rakveres räägitakse leheneegrite dessandist, mis peab juba mõnda aega hübiidsõda, et leida kuriteo jälgi. Ja mis välja tuli? Hale kohalike kuulujuttude hunnik pluss terve hulk ajakirjanike endi luulusid” (Uued Uudised, 29. aprill).

Ajakirjanike töö ja presidendi rolli võttis portaalis luubi alla ka Jaak Valge, kelle arvates on ajakirjandus käitunud sündmuse kajastamisel ajakirjanduseetika koodeksi vastaselt ning võimendanud teatud sõnumeid üle, tehes seda sageli ilma igasuguste tõenditeta. Presidendile heitis ta ette, et ta mõistis Kuusiku süüdi informatsiooni põhjal, mille kaudu ei ole seda võimalik teha.

„Isegi juhul, KUI vägivald peaks kunagi tõendamist leidma, ei muuda see ajakirjanike praeguse teo „väärtust“ – nemad viskasid rahva ette siiski vaid tõendusteta kahtluse, millele ei ole ühtegi moraalset õigustust” (Uued Uudised, 30. aprill).

Postimehes peavoolumedia teemal sel perioodil kajastusi polnud.

4.1.4 Poliitiline opositsioon

Põhjalikku Reformierakonna seotust antud poliitilise sündmusega võib lugeda Uutes Uudistes avaldatud kirjatükist: „Reformierakonna suur saladus: kuulujutud saadeti ajakirjandusele aasta eest Rakvere paleepöörde takistamiseks”. Portaali andmetel sai antud kriis alguse aasta varem Reformierakonna Rakvere kontorist, kust Kuusik oli Reformierakonna liikmetega tülli läinud.

Lisaks põhjalikule ja viidatud materjalile tõstatatakse küsimus ka selle kohta, kuidas peavoolumeedia oma lugu tehes käitus. Näiteks oli Eesti Ekspressis avaldatud esimeses Marti Kuusiku väidetava naisepeksu loos kasutatud mitmeid anonüümseid allikaid, keda nimetati peretuttavateks. Uued Uudised toimetusest suheldi samuti mitmete Kuusiku peretuttavatega, kes väitsid, et nendega polnud meedia suhelnud ja nad ei tea ka kedagi, kellega oleks. Portaalis ilmunud loos seatakse kahtluse alla peavoolumeedia kanalite uudistes kasutatud allikad.

„Uued Uudised on rääkinud samuti mitme Marti Kuusiku peretuttavaga ja nemad väidavad, et nende poole pole pöördunud ei politsei ega ka ajakirjandus, ka pole nad kuulnud kellestki, kellega oleks räägitud” (Uued Uudised, 2. mai).

Postimehes avaldati ka Eesti Ekspressi peatoimetaja Erik Moora kommentaar, kes tõrjus süüdistusi infooperatsioonist ja pidas neid absurdseks. Samuti selgitas Moora seda, kuidas antud lugu valmis ning kellega seda lugu tehes suheldi (29. aprill). Näiteks lahati Eesti Ekspressi kommentaari ka Uutes Uudistes ilmunud loos, kus lükati mitmed Moora väited ümber.

Lisaks Reformierakonnale peetakse Kuusiku mahavõtmise taga ka teist opositsiooni kuuluvat erakonda - Sotsiaaldemokraatlikku erakonda. Mõlemate erakondade liikmed nõudsid peale meedias ilmunud lugusid Marti Kuusiku ametist vabastamist. Portaalis ilmunud loos on kirjas, et kaks opositsioonierakonda ei austa õiguse presumptsiooni mõistet ning Eesti kui õigusriigi põhimõtteid.

„Seega on RE-SDE kambale süütuse presumptsioon midagi prügikasti heidetavat – ebameeldivaid inimesi võib nende arvates alati lintšida ka “avalikkuse andmete” põhjal” (Uued Uudised, 2. mai).

Sotsiaaldemokraatlikku erakonda, Reformierakonda, presidenti ja meediat peetakse Uued Uudised portaalis Aafrika hõimusuhete loojateks. Juhtkirjas tuuakse välja, et kõik eelpool mainitud osalised on omavahel soojades suhetes ning teistmoodi mõtlejate tegevusi piiratakse. Ehk nii-öelda poliitiline eliit hoiab omavahel kokku. Näitena toodi pikemalt välja Kuusiku juhtum, kui president lahkus tema ametisse vannutamise ajal saalist, kuid käitus Tiit Ojasoo sarnase juhtumiga hoopis andestavalt. Tiit Ojasoo juhtumi võrdlust Kuusiku omaga kasutas ka portaal Objektiiv. Alternatiivmeedia kanalite eesmärk on mõjutada laiemat avalikku diskursust (Leung ja Lee, 2014: 345). Populistlik ideoloogia rõhutab konflikti „puhaste inimeste” ja „pahade, korrumppeerunud eliidi vahel” (Mudde, 2004).

„Eesti kartellierakonnad, meedia ja kaks viimast presidenti on Eestisse toonud tribalismi ehk Aafrika hõimusuhted, kus omad troonivad ning võõra suguharu mehed tapetakse ja naised vägistatakse” (Uued Uudised, 30. aprill).

Portaalis tõmmati süüdistajate teemat laiemaks, sest kolm päeva hiljem ilmus kirjutis, kus soovitati Kuusiku vastaseid otsida ka Rakvere homoaktivistide (tekstis kasutatud väljend) seast, sest Marti Kuusik jäi nendele ette seetõttu, et ta seisis vastu homofilmifestivali Festhearti rahalisele toetamisele linna poolt. Samasuguseid paralleele tõmmati ka naiste tugikeskuste eestvedajate kohta, kes Kuusiku sündmust meedias kommenteerisid. Näiteks võis tekstist lugeda, et ühe naiste tugikeskuse töötaja mees on kaitsepolitsei peadirektor. Selle teadmise põhjal on tekstis loodud üks võimalik järeldus.

„Kindlasti tasub Kait Sinisalut tunnustada tema töö eest, kuid väga lihtne on eeldada, et kui süvariik midagi koordineerib, siis rakenduvad tugikeskused laimukampaaniasse. See väide on küll oletuslik, kuid kindlasti reaalset võimalik.” (Uued Uudised, 2. mai).

Kahes portaalis ilmunud loo põhjal avaldati arvamust, et Kuusiku võimaliku ametist maha võtmise soovi taga on asjaolu, et ta lubas luubi alla võtta e-valimised. Lugude taustaks on kirjutatud lahti, et Reformierakond, kui üks e-hääletamist pooldav erakond, on kategooriliselt vastu sellele, et e-hääletamist uurima hakatakse. Näiteks on refereeritud portaali avasta.me artiklit, kus on välja toodud, et Reformierakond sai oma edu just tänu e-hääletele. Ühe tõigana on välja toodud ka see, kuidas öösel kella kolme ja nelja vahel sai Urmas Paet valimistel juurde 4000 häält. Väidetavalt oli see teadmine tulnud autori sõbra käest, kes saatis talle e-hääletuse logifailid. Nagu teksti autor ka tõdes, siis neid faile enam näha ei ole, sest need on kustutatud.

„Marti Kuusik, keda ajakirjandus ja president on asunud süüdistama, on see mees, kes lubas oma ministri ametikohal hakata testima e-hääletuse vettpidavust. Mul on seega kahtlus, et just see Marti Kuusiku väljaütlemine sai talle saatuslikuks” (Uued Uudised, 3. mai).

Või näide teisest tekstist, kus otseselt seoti kokku Kuusiku süüdistamine ja tema lubadus võtta valimiste e-hääletus luubi alla, mille abil väidetavalt Reformierakond on kõik viimased valimised võitnud.

„Sest kujutage ette, mis juhtub siis, kui uurimine peaks kinnitama, et e-valimisi on kõik need aastad Reformierakonna kasuks võltsitud” (Uued Uudised, 1. mai).

Postimehes avaldati teade sellest, et Sotsiaaldemokraatlik erakond ja Reformierakond nõuavad Marti Kuusiku tagasiastumist. Küll oli Postimehes kajastatud see lihtsalt uudise vormis, ilma hinnanguid andmata.

„Opositsiooni kuuluvad Reformierakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonid edastasid peaminister Jüri Ratasele ühispöördumise, milles nõuavad väliskaubanduse- ja IT-ministri Marti Kuusiku ministriametist vabastamist” (Postimees, 30. aprill).

2. mail Objektiivis avaldatud juhtkirjas seisis, et EKRE kõige suuremad vastased on poliitiline opositsioon, kelle rünnakuid erakonna suhtes ei saa nimetada lihtsalt koalitsiooni kriitikaks, vaid nad soovivad sooritada riigipööret ja ise võimule tagasi pääseda.

„Tunnistagem, et ründav pool selles sõjas ei ole mitte EKRE ega praegune koalitsioon, vaid need, kes omaenda ülbuse tõttu on opositsiooni jäänud. Ja nende rünnakuid ei saa enam nimetada normaalseks opositsiooni kriitikaks loodava valitsuse tegevuse kohta, või, nagu nad ise valetavad: mureks Eesti tuleviku pärast, – see on lihtviisiline ja avalik kontrarevolutsioon, mille eesmärgiks on riigipööre iga hinna eest, ilma mõistliku põhjendusega” (Objektiiv, 2. mai).

4.2 Kajastuste stiil

Mitmetes Objektiivi ja Uued Uudised tekstides oli mainitud Kuusiku teema käsitlemisel sõna „infooperatsioon”, kus oma osa mängib peavoolumeedia ja poliitiline opositsioon. Näiteks üheks selliseks oli refereering saatest „Räägime asjast”, kus Martin ja Mart Helme ehk EKRE juhtfiguurid arutasid parlamendis ministrite ametisse vannutamise kaasnenu sündmuseid. Esile tõsteti nii peavoolumeedia ajakirjandust kui ka poliitilist opositsiooni. Samuti tuli sellest tekstist välja, et väidetavalt tegid Reformierakond ja peavoolumeedia omavahel Kuusiku teemal koostööd. Ideoloogiliselt konservatiivsed ja parempoolse maailmavaatega veebiportaalid järgivad ja kasutavad sageli samasuguseid võimu, hegemoonia ja vastupanu diskursuseid nagu teised alternatiivmeedia

kanalid, paigutades ennast peavoolumeediaga võrreldes „kõrvaltvaatajateks” ja „kriitikuteks” (Holt, Figenhou ja Frischlich, 2019: 865).

Ühe ilmestava võrdlusena võib välja tuua siseminister Mart Helme arvamuse, et Kuusiku juhtumiga on hakatud jalge alla tallama õigusriigi ühte kõige olulisemat printsiipi. Sama lugu ilmus ka Objektiivis ning Postimehes, kõik vähem või rohkem toimetatud kujul. Sõnumi edastamisel kasutati alternatiiv- ja peavoolumeedia kanalites erinevaid pealkirju. Sõnum oli saadetud väidetavalt kõikidele meediakanalitele. Uued Uudised kasutas loo originaalset pealkirja, milleks oli „Mart Helme: pean ohtlikuks, et poliitilises võitluses tuuakse ohvriks süütuse presumptsioon kui õigusriigi oluline alustala”. Postimehes oli sama loo pealkiri „Mart Helme: pean siseministrina hakkama taastama Eesti põhiseaduslikku korda”. Samuti oli Postimehe variandis tõstetud ümber meediale saadetud teksti löike. Objektiivis ja Uued Uudised portaalis oli lugu esitatud minimaalsete toimetamistega. Selle teemal kirjutas kommentaari ka Postimehe majandustoimetuse juht Harry Tuul, kes möönas, et siseminister kõneleb süütuse presumptsioonist, mis on küll juriidiliselt korrektne väide, kuid autori arvates pole teadaoleva informatsiooni põhjal normaalne (tekstis „ok”) avaldus (Postimees, 2. mai).

Kolme kanali ehk Objektiivi, Uued Uudised ja Postimehe tekstides leidis hinnangulisust just poliitilistes alternatiivmeedia lugudes, mis olid formaadilt arvamuse- ja uudisloo hübriidvariandid ehk seal oli kasutatud fakte ja segatud neid hinnangutega. Tekstides ilmunud hinnangulisus avaldus sageli just tekstide keelekasutustes. Näiteks hinnati riigikogu saalis 29. aprillil juhtunut *performance*'iks ning keskenduti rohkem mitte sõnumi sisule, vaid hoopis sellele, kuidas president seda läbi viis ning milline oli tema riietus.

„Kõigepealt tuli ta Riigikogu saali tenniste ja sviitriga, mis kandis poliitilist sõnumit „Sõna on vaba“ ning mis sobib pigem Toompea lossi ees plakatitega seisvatele demonstrantidele või teismelistele, kes näitavad sel moel oma meelsust” (Uued Uudised, 30. aprill).

Postimeeski ei jäänud teema käsitlemisel ainult ilmunud faktide kajastajaks, sest portaalis mainiti, et presidendi puhul oli näha, et ta oli oma tehtut kirjeldades silmnähtavalt ärritunud ning tema huuled värisesid, kuid ta oma põhjendused kuuldavale tõi. Hennoste (2017) arvab, et ka juhuslikud häired suures peavoolumeedia masinavärgis on norm, mida on määratud ära hoidma seadused ja

„Oma ootamatut protestisammu ajakirjanikele selgitanud Kaljulaid oli silmanähtavalt ärritatud. Mida küsimus edasi, seda selgemalt võis märgata perevägivalla teema oma südameasjaks võtnud presidendi huuli värisemas, enne kui ta vastuse kuuldavale tõi” (Postimees, 30. aprill).

Või siis otsene näide hinnangutest ja nende üle kandmisest sõnadesse, mida Uute Uudiste tekstis opositsioonierakondadele omistatakse. Populistliku kommunikatsiooni üks elemente on see, et üks osa ühiskonnaliikmeid värvitakse piltlikult öeldes mustaks, omistades neile negatiivseid tunnuseid või mõistes hukka nende tegevusi. Olukorda kujutatakse kriisina ning tehakse liialdusi retoorika või skandaalide väljakuulutamise abil (Ernst jt, 2019: 169). Sarnaselt sellele võis märgata poliitilise alternatiivmeedia kanalite tekstides mitmeid kõnekeelseid väljendeid, mida sageli kasutati just negatiivsete varjunditega.

„Eestil aga on selleni veel väga pikk tee minna, sest praegu suruvad reformaritest ja sotsidest hutud meedia toetusel rahvuskonservatiive tutside rolli” (Uued Uudised, 30. aprill).

Samuti kasutati toimuvate kajastuste andmiseks süüdistavat ja sõjaväelise tähendusega sõna „Infooperatsioon”, mida väidetavalt peavoolumeedia kanalid läbi viisid, eesmärgiga valitsus kukutada. Samuti annavad sellised laused mõista, et väidetavat kukutamist viiakse läbi teisitimõtlejate poolt.

“Üht sündmust pole ajakirjandus siiski kajastanud, ilmselt meelega, sest kogu aur läks presidendi dressipluusi imetlemisele ja Kuusiku ründamisega valitsuse vastasele infooperatsioonile” (Objektiiv, 30. aprill).

Postimehes avaldatud loos kirjutati sellest, kuidas Kuusiku teema esimesena päevavalgele toonud Eesti Ekspressi peatoimetaja pidas infooperatsiooni mõistet naeruväärseks.

Küsimusele, miks on informatsiooni osas käibel kaks versiooni: *„See on igas skandaalis ja tundlikus olukorras suhteliselt tavaline,”* (Postimees, 29. aprill).

Mitmed Uued Uudistes ja Objektiivis ilmunud tekstides oli kasutatud teema käsitlemisel ka ilukirjanduslikke väljendeid ja laetud sõnadega võrdlusi.

„Kommentaare kogu loo kohta tuleb ohtralt ja järjekordselt tuletatakse meelde Keskealist Valget Heteromeest, keda on vaja hävitada. See, et ta on pereisa, tuleb boonuseks, sest nii saab kogu traditsioonilise pere tappa. Enesekaitsevõimalus praktiliselt puudub, sest Üleminkvisiitoriks on president” (Uued Uudised, 2. mai).

„President Kaljulaid mõistis süütuse presumptsioonile sülitades hukka minister Kuusiku” (Uued Uudised, 30. aprill) või samas tekstis „Muutudes presidendist Orissaare seeneliseks”.

Alternatiivsed uudistekanalid ei ole mõeldud lihtsalt informatsiooni edastamiseks, vaid aitavad inimesel pigem maailmast aru saada. Sageli on muidugi alternatiivmeedia kanalite tõde poliitikast ühekülgne ja pakub lugejale lihtsalt hoomatavaid pooltõdesid, mis on tunduvalt lihtsamini tõlgendatavad kui peavoolumeedia poolt pakutavad poliitika uudised (Levendusky, 2013: 612). Näitena võib tuua, kuidas seostatakse portaalis Objektiiv Kuusiku sündmuse kajastamist kui riigikapitalismi pealetungi.

„Oma tegevusega saadavad nad ühiskonnale otsese signaali, et tegu on ümberlükkamatu tõendiga riigikapitalismi pealetungist, kus järjekordne eluvaldkond on politiseeritud ja peab tagama kindla maailmavaate ja tõekspidamiste leviku ühiskonnas” (Objektiiv, 6. mai).

Portaalis Uued Uudised on nimetatud peavoolumeediat ja selles tegutsevaid ajakirjanikke erinevate hinnanguliste väljenditega, mis sobivad kokku populistliku kommunikatsiooni stiiliga. Näiteks kasutatakse lugudes sageli emotsionaalset keelt, millega väljendatakse negatiivseid emotsioone (Ernst jt, 2019: 169). Näitena võib tuua, kuidas on Uutes Uudistes antud perioodil nimetatud ajakirjanikke või peavoolumeediat: *kahe näoga Jaanused* (Uued Uudised, 2. mai) *spetsnaz, leheneegrid, meediatapamasin, kari hagijaid, lõukoerad* (2. mai) ja *meediaraisakull* (30. aprill).

Postimehes võib leida hinnangulisust vaid analüüsivates lugudes, kus juhtunud poliitilisele sündmusele oli küll hinnang antud, kuid seda tehti peavoolumeediale omapärasel kaalutletud ja tagasihoidlikumas sõnastuses. Samas võis nendest välja lugeda otsest seotust Kuusikuga ja autori enda hinnangut. Peavoolumeedia väldib äärmusi, aga ühendab siiski suuremat osa ühiskonnast (Hennoste, 2017).

„Paraku kasutavad sama mustrit ehk jokk õigustust erinevate rikkumiste puhul paljud poliitikud (ka ärimehed) tänini. Näiteks kui nad alkoholi jääknähtudega linnas kihutavad. Kui nende kohale koguneb kahtlaste tehingute vari. Või isegi siis, kui nende suhtes on algatatud kriminaaluurimine ning esitatud süüdistus, kuid pole kohtuotsust” (Postimees, 2. mai).

Või Postimehe juhtkirjas ilmunud toimetuse seisukoht.

„Kuusik, kes jäi valimispeo järel jääknähtudega kiiruseületamisega vahele, sai avalikkuselt ja koalitsioonipartneritelt väga selge usaldusavansi, kui talle jäi alles õigus loodavas valitsuses ministrina osaleda. Seda hoolimata faktist, et ta tunnistas oma rikkumisi alles siis, kui ajakirjanikud need talle ette ladusid ning ka politsei toimunut kinnitas” (Postimees, 29. aprill).

Tabel 4. Stiililised eripärad poliitilise sündmuse kajastamisel.

	Uued Uudised ja Objektiiv	Postimees
Stiililised eripärad	Ilukirjanduslikud väljendid. Negatiivse tähendusega sõnade kasutamine ja võrdluste loomine. Ironiliste väljendite ja kõnekeelsuse kasutamine. Meie-nemad kuvandi loomine. Hinnangulisus ja oletuslikkus.	Uudislood on alternatiivmeedia kanalitega võrreldes sisu poolest neutraalsemad. Hinnanguid jagatakse arvamusalustes.

4.2.1 Lugude pealkirjad

Kui vaadata valimisse kuulunud lugude pealkirju (Tabel 5), siis võib märgata stiililisi erinevusi ka lugude pealkirjades. Poliitilise alternatiivmeedia kanali pealkirjad on esitatud jõulisemalt ja sageli ka käskivas stiilis. Näiteks „Kolumn: riigivastane tegevus tuleb lõpetada!” või „Postimees: järjekordne skandaal Ratase valitsuses! Ei, järjekordne skandaal ajakirjanduses!”, kus pealkirjas kasutatakse lisaks jõuliste sõnadele ka hüüumärki. Hüüumärki on kasutatud samuti ühes Postimehes ilmunud arvamusalust pealkirjas.

Sarnaselt võib poliitiliste alternatiivmeediakanalites märgata pealkirja lõpus küsimust „Kas Marti Kuusiku lintšimise tegelik põhjus võis olla tema lubadus võtta luubi alla e-valimised?”, mis annab aimu, millisel teemal lugu spekulierima hakkab, sest küsimärgiga algava loo pealkiri annab lugejale mõista, et antud teemal ei esitata fakte, vaid pakutakse tõlgendusi.

Lisaks hüüumärkidele võib leida Uute Uudiste ja Objektiiv pealkirjadest sõnu, mis on negatiivselt meelestatud ja jagavad teatavatele institutsioonidele kriitilisi sõnumeid. Näiteks Uutes Uudistes: „Poliitilise mõrva retsept ehk tõenditeta hukkamine”, „Kas naiste tugikeskused osalevad oma õilsast missioonist hoolimata inkvisitsioonis?” või „Presidendi kohatu käitumine ajab juba üle” Objektiivist võib tuua näidetena: „Piinlik hüsteeria ja alusetud vandenõuteooriad Kiisleri ja Lobjaka lahkumise ümber”, „Ajakirjanikud õppigu taluma kriitikat” või „Dressipluusiga parlamendi ees käiv president häbistab Eesti Vabariiki”.

Peavoolumeediale omasest neutraalsusest kaugemale jäävaid pealkirju võis leida ka Postimehes ilmunud juhtkirjades ja arvamslugudes: „Vihavaherahu lõpp”, „Karm süüdistus murrab uut ministrit” või „EKRE vabanes valitsusse pääsedes iseendale ehitatud retoorikapuurist”.

Tabel 5. Valimisse kuulunud lugude pealkirjade loetelu (Lisa 1. lugude viited)

Objektiiv	Uued Uudised	Postimees
1. Juhtkiri: kes usub veel jutte sellest, nagu oleks Kersti Kaljulaid kogu rahva president? (3. mai)	1. Postimees: järjekordne skandaal Ratase valitsuses! Ei, järjekordne skandaal ajakirjanduses! (29. aprill)	1. Ratas palus EKRE juhtidelt vastse ministri väljavahetamist (29. aprill)
2. Kolumn: riigivastane tegevus tuleb lõpetada! (2. mai)	2. Madis Jürgen, Dagne Mihkels, Erik Moora, Mikk Salu, Urmo Soonvald, Joosep Tiks, Toivo Tänavsuu, Sulev Vedler jt (29. aprill)	2. President Kaljulaid: mul ei olnud võimalik teistmoodi käituda (29. aprill)
3. Nädalakommentaari topeelstandardid ehk miks Kersti Kaljulaid peaks ameti maha panema (3. mai)	3. Priit Tali: poliitilise mõrva retsept ehk tõenditeta hukkamine (30. aprill)	3. Karin Kuusik: olen äärmiselt häiritud minu ja minu eksabikaasa vastu algatatud laimukampaaniast (29. aprill)
4. „Räägime asjast“: rünnak Marti Kuusiku vastu oli filigraanselt ellu viidud infooperatsioon (5. mai)	4. Eesti poliitikas valitseb pesuehtne tribalism, kus juhtiv hõim kaitses omaid ja tapab võõrad (30. aprill)	4. Minister Kuusikuga seoses alustati kriminaalmenetlust (29. aprill)
5. Ajakirjandusvabadusest ja demokraatiast (6. mai)	5. President ei tule rahva rahustajana toime (30. aprill)	5. Moora: jutt infooperatsioonist on absurd (29. aprill)
6. Veiko Vihuri: presidendiametit rängalt kahjustanud Kersti Kaljulaid peab tagasi astuma! (2. mai)	6. Kas Marti Kuusiku lintšimise tegelik põhjus võis olla tema lubadus võtta luubi alla e-valimised? (1. mai)	6. Reformierakond ja sotsid nõuavad Rataselt Kuusiku ametist vabastamist (30. aprill)
7. Postimehe aasta arvamusi liider kutsub president Kersti Kaljulaidu tagasi astuma (1. mai)	7. Mart Helme: poliitilise äratagemise nimel on hakatud jalge alla talluma süütuse presumpstiooni kui õigusriigi kõige olulisemat printsiipi (1. mai)	7. Kuusiku eksabikaasa pidi peaministri ja Helme kuuldel aru andma (29. aprill)
8. Veiko Vihuri: rahvusringhäälingu kallutatust peab lõppema! (30. aprill)	8. Kas naiste tugikeskused osalevad oma õilsast missioonist hoolimata inkvisitsioonis? (2. mai)	8. EKRE vabanes valitsusse pääsedes iseendale ehitatud retoorikapuurist (30. aprill)
9. Pooled EKRE saadikud jäid	9. Reformierakond ja sotsid annavad	9. Juhtkiri: vihavaherahu lõpp (29. aprill)

protesti märgiks presidendi saalist lahkumise ajal istuma (30. aprill)	teada – nendega õigusriiki olema ei saa (2. mai)	
10. Piinlik hüsteeria ja alusetud vandenõuteooriad Kiisleri ja Lobjaka lahkumise ümber (1. mai)	10. Opositsioon, riigipea ja meedia ületasid palju õigusriigi punaseid jooni (2. mai)	10. Karm süüdistus murrab uut ministrit (30. aprill)
11. Fookuses: ajakirjanikud õppigu taluma kriitikat (1. mai)	11. Reformierakonna suur saladus: kuulujutud saadeti ajakirjandusele aasta eest Rakvere paleepöörde takistamiseks (2. mai)	11. Mart Helme: pean siseministrina hakkama taastama Eesti põhiseaduslikku korda (1. mai)
12. Mart Helme: pean ohtlikuks, et poliitilises võitluses tuuakse ohvriks süütuse presumptsioon kui õigusriigi oluline alustala (1. mai).	12. Presidendi kohatu käitumine ajab juba üle (2. mai)	12. Ministri tähelend jäi türiks (2. mai)
13. Repliik: esmalt süüdistatava avalik poimine, seejärel süü väljaselgitamine – uus normaalsus? (1. mai)	13. Sellist vabadust laimata ja lammutada nagu täna pole Eesti ajakirjandusel kunagi olnud (3. mai)	13. Küsitlus: Kuusiku skandaal vähendas toetust EKRE-le (6. mai)
14. Dressipluusiga parlamendi ees käiv president häbistab Eesti Vabariiki (30. aprill)	14. E-valimised ja Reformierakond pakuvad endiselt kõneainet ja IT-ministri koht EKRE käes külvab paanikat (3. mai)	14. Kommentaar: EKRE - jokk ei ole ok! (2. mai)
15. Varro Vooglaid ja Veiko Vihuri arutlevad, miks president Kaljulaid peaks tagasi astuma (3. mai)	15. Marti Kuusiku laimajaid tasub otsida ka Rakvere homoaktivistide seast (5. mai)	15. Kuusik jõudis välismaediasse (1. mai)

4.3 Allikad ja autorlus

Postimehes on märgitud iga loo juurde, kes on selle autor. Olgu selleks siis toimetuse sisene või väline autor. Ainult toimetuse juhtkirjad on märgitud ilma otsese autorita, kuid need väljendavadki toimetuse seisukohti. Objektiivis ja Uutes Uudistes tuleb arvestada, et mitmed ilmunud lood on refereeringud teistest portaalist või kaasautorite arvamused. Siiski on Objektiivis selle poliitilise sündmuse teemal ilmunud lugudest enamik pärit portaali haldajate Varro Vooglaiu ja Markus Järvi sulest. Portaali Uued Uudised puhul jääb sageli selgusetuks, kes on loo autor, sest lugude juurde on enamasti märgitud ainult selle rubriik. Küll aga on mitme selles portaalil ilmunud loo juures tehtud märged „UU”, mis viitab Uutele Uudistele. Erandina on paar lugu, kus autor on märgitud. Allikatelegi viitamist on keeruline selgeks teha, sest need on üldistavad ja lugejatele kontrollimatud.

Eesti kaks suuremat poliitilist alternatiivmeedia kanalit astusid Kuusiku kaitseks süüdistama neid, kes ministri tagasiastumist toetasid. Lisaks enda infoedastamisele otsiti kõikvõimalikke allikaid, mis nii-öelda ründajate usaldusväärsust kõigutavad. Isegi kui tegu oli anonüümsete ja otseselt viitamata allikatega. Näiteks refereeris portaal Uued Uudised ka portaali Lõunaeestlane.ee postitust, kus oli märgitud, et Naiste tugi- ja teabekeskuse juht ei tohiks sel teemal üldse sõna võtta, sest ta on ise vägivaldne.

„Sotsiaalmeedias aga võtab sõna üks naine, seda oma nime all, ja kirjutab, et Tsopp-Pagana juttu ei saa võtta tõsiselt, sest naine on ise vägivaldne” (Uued Uudised, 2. mai).

Peale selle lõigu tsiteerimist on loo juures märged, et kuigi ühe naise jutt ei pruugi tõi olla, siis ilmestab see seda, et süüdistused ehitatakse üles kuulujuttude tõttu. Objektiivist kajastub ka informatsioon, et õigusriigi aluspõhimõtteid on rikutud isegi siis, kui Kuusik mõistetakse antud uurimise tulemusel süüdi. Rõhuasetusena on toodud välja, et samasugune arvamus kehtiks ka siis, kui uurimise all oleks mõni Sotsiaaldemokraatliku või Reformierakonna minister. Alternatiivmeedia eesmärk ei ole oma auditooriuminumbreid maksimeerida nagu peavoolumeedial, vaid kõnetada just neid inimesi, kes on sarnase ideoloogiaga. See loob võimalused alternatiivmeedial luua sisu, mis teatud inimesi kõnetab ehk nad ei pea muretsema, et nad kirjutavad kõikidele inimestele ja on seeläbi teatavatest normidest ja piiridest vabad (Kenix, 2011).

Samuti võis kanalites ilmunud lugudes sageli märgata süüdistusi, et meedia ja poliitiline opositsioon teevad koostööd, et teatud poliitilisi jõude võimult eemaldada. Paraku põhinesid need süüdistused sageli andmetel, mida polnud võimalik kontrollida. Üheks selliseks näiteks oli Objektiivi poolt refereeritud lugu, mis ilmus EKRE vestlussaates „Räägime asjast”.

„Uue valitsuse ametisse astumisele eelnenud nädalal saadeti Rakverre suuremate väljaannete dessant. Ajakirjanike tööpõld oli ära jagatud ja nad asusid süstemaatiliselt Kuusiku tuttavaid ja sugulasi läbi kammima, et leida väidetava perevägivalla tunnistajaid. Leiti viis inimest, kellest kolm kuulub kõnelejate andmeil Reformierakonda ja kellest üks saaks asendusliikmena riigikogusse, kui praegune valitsus kukuks ning asemele astuks Reformierakond” (Objektiiv, 5. mai).

Uutest Uudistest võis leida kirjatükke, kus tegelikult ei ole võimalik allikaid tuvastada ja need sõnad võivad samahästi olla kellegi väljamõeldud tekst.

„Sotsiaalmeedias aga võtab sõna üks naine, seda oma nime all” (Uued Uudised, 30. aprill).

Portaali juhtkirjast saab lugeda, et Uute Uudiste meediarahvas oli väidetavalt suhelnud ühe peavoolumeedia töötajaga ning muuhulgas küsiti ta käest, kas nendest mõni EKREt toetab. Allikas oli anonüümne. Samuti olevat välja tulnud see, et toimetuses pidavat olema mitmeid inimesi, kellele ei meeldi valitsev EKRE-vastanus. Samuti oli loos kirjas, et toimetuse liikmed ei julge seda otse välja öelda, sest kardetakse oma töö pärast.

„Uute Uudiste meediarahvas sattus hiljuti vestlema ühe peavooluväljaande töötajaga... Küsitletu vastas, et ta ei tea seda, sest sel teemal lihtsalt ei räägita. Küll aga arvas ta, et on päris palju inimesi, kellele ei meeldi oma töökohal ja meediaruumis valitsev räige EKRE-vastanus” (Uued Uudised, 3. mai).

Alternatiivmeedias tegutsevad inimesed ei kogu enamasti informatsiooni, mida pole juba meedias olemas. Samuti ei anna need kanalid garantiid, et üks või teine informatsioon on õige ehk kanalid ei vastuta valeinformatsiooni edasi andmise eest (Atton, 2009: 176).

Tabel 6. Kolme kanali allikate kasutamine ja autorlus.

	Uued Uudised	Objektiiv	Postimees
Allikate kasutamine ja autorlus	Loo autor jääb sageli selgusetuks. Ainult paari loo juures on autor märgitud. Mitmel juhul pole loos kasutatud allikaid võimalik tuvastada.	Lugude autorid on selgelt välja toodud. Enamik lugusid on kirjutatud kahe kanali eestvedaja poolt. Enamik lugusid on arvamusloo formaadis ja seega on ka allikatele viitamisi vähem kui uudislugudes.	Ainult juhtkirjadel pole otsest autorit märgitud. Lugude juures on üldiselt kasutatud erinevate osapoolte informatsiooni.

5. Järeldused ja diskussioon

Järeldus ja diskussioon koondavad magistritöö tarbeks püstitatud küsimusi:

1. Kuidas kajastavad konkreetset poliitilist sündmust poliitilised alternatiivmeedia kanalid võrreldes peavoolumeedias kanaliga?

-Milliste fookuste kaudu poliitilise alternatiivmeedia kanalid poliitilist sündmust kajastavad?

-Millise stiiliga poliitilise alternatiivmeedia kanalid sõnumit edastavad?

-Millistele allikatele ja autoritele lood tuginevad?

-Millise stiiliga poliitilise alternatiivmeedia kanalid sõnumit edastavad?

Töö fookuses oleva poliitilise teema kajastamisel võib märgata suuri erinevusi peavoolumeedia ja poliitiliste alternatiivmeedia kanalite tekstide sõnakasutustes ja lauseehitustes. Poliitiliste alternatiivmeedia kanalite sõnakasutustest võib välja tuua emotsionaalselt laetud või tugevate konnotatsioonidega sõnade „infooperatsioon”, „süvariik” kasutamist ja just Uute Uudiste puhul peavoolumeedia ajakirjandusele ja ajakirjanikele suunatud sõnad: „kahe näoga Jaanused”, „spetsnaz”, „leheneegrid”, „meediatapamasin”, „kari hagijaid”, „lõukoerad” ning „meediaraisakull”. Neid sõnu saab tõlgendada kui negatiivseid hinnanguid süsteemide ja nende osaliste vastu. Lisaks aitab selline sõnakasutus äratada kanaleid järgivate inimeste seas tähelepanu ning võimaldab kanalitel end peavoolumeediast eristada. Näiteks võib paralleeli tuua populistliku kommunikatsioonistiili kohta, kus sõnakasutuses tehakse negatiivsete emotsioonide esilekutsumiseks liialdusi ning selleks kasutatakse tavaliselt lihtsamaid ja arusaadavaid sõnu. Samuti on negatiivselt laetud sõnade abil lihtsam teatavate inimgruppide marginaliseerimine ja nende naeruvääristamine (Ernst jt, 2019: 169).

Näiteks sõnad „meediatapamasin” ja „meediaraisakull” annavad selged hinnangud, et ajakirjanikud on hea loo nimel valmis kõigeks, isegi ilma tõenditeta süüdimõistmiseks, mida Uutes Uudistes ja Objektiivis mitmeid kordi peavoolumeediale ette heideti.

Ühtlasi annab negatiivsete sõnade kasutamine võimaluse alternatiivmeedia kanalitel ennast selgelt peavoolumeediast eristada, sest peavoolumeedia kajastusest erinemine on üks põhiline võimalus, kuidas alternatiivmeedia kanalid omale lugejaid võidavad. Selleks võib olla nii teemade kui ka lause- ning sõnakasutuse erinevus. Sellega käib sageli kaasas ka eeldus, et alternatiivmeedia on

mõeldud teatavate eelsoodumustega inimestele (Levendusky, 2013: 612). Näiteks Objektiiv ja Uute Uudiste lugeja võiks kanalite sisule ja teooriale tuginedes olla ideoloogiliselt konservatiivne ja parempoolsete maailmavaadetega.

Negatiivsete sõnadega hinnangute andmine kinnistab ka meedia informatsioonivälja ja polariseerib vähemal või suuremal määral Objektiiv ja Uute Uudiste lugejaid. Sõnad nagu „infooperatsioon” või „süvariik” saavad kanalit jälgivate inimeste hulgas uueks reaalsuseks, mis muutub niivõrd mõjusaks, et peavoolumeediaski hakatakse arutama, kas Marti Kuusiku teema tõstatamisega oli tegu infooperatsiooniga või mitte. Teisisõnu saavad poliitilise alternatiivmeedia kanalid hinnanguliste sõnade tõstatamisest teataval määral kultused, isegi kui nendel sõnadel pole faktilist tõestust taga. See tähendab omakorda, et portaale Uued Uudised ja Objektiiv jälgib suur hulk inimesi, kes neid sõnu edasi jagavad. Kusjuures jagamisplatvormideks on sageli just peavoolumeedia veebiportaalid ja sotsiaalmeedia kommentaariumid.

Rohkelt võis tekstidest leida sõnapaari „süütuse presumpatsioon”, mille vastu eksimist heideti ette põhimõtteliselt igas poliitilise alternatiivmeedia tekstis, mis Kuusiku juhtumit kajastasid. Kuna tegu on õigusemõistmise ühe alustalaga, siis on süütuse presumptsiooni kasutamine kindlasti õigustatud. Olenemata sellest, kas seda tegelikult rikuti või mitte. Selles küsimuses, nagu paljudes teisteski, läheb Postimehe arvamus Objektiivi ja Uute Uudistega lahku. Teisalt on „süütuse presumpatsioon” väljend, mille kohati isegi ülekasutamine ei pruugi olla juhuslik. Seda sellepärast, et see annab alternatiivmeedia kanalitele võimaluse teha samal ajal etteheiteid presidendile kui institutsioonile, poliitilisele opositsioonile ja peavoolumeedia ajakirjandusele. Näiteks populistlikule kommunikatsioonistiilile on omane kasutada retoorilisi elemente ebamoraalsusest, liialdustest või näiteks skandaalist ning olukorda tegelikust tõsisemalt presenteerida (Ernst jt, 2019: 169).

Võrreldes poliitilise alternatiivmeedia kanaleid Uued Uudised ja Objektiiv peavoolumeedia kanali Postimehega torkab alternatiivmeedia kanalite keelekasutuses silma lisaks negatiivsusele emotsionaalsus ja sarkasm, mis väljendub sageli just kõnekeelsete väljendite kasutamises. Kõik need omadused kuuluvad ühtlasi populistliku kommunikatsioonistiili hulka (Vt Tabel 2). Näiteks võrreldakse portaalil Uued Uudised presidenti Orissaare seenelisega ja teda kirjeldatakse kui emotsionaalset naisterahvast. Samuti kujutatakse portaalil erinevaid ühiskonnaliikmeid huvitavate väljenditega. Näiteks LGBT liikmeid ja nende toetajaid kutsutakse lihtsustatult homoaktivistideks. Nii delegitimiseeritakse või marginaliseeritakse neid kui nähtusi lugeja silmis.

Lihtsustatud kõneviis (Ernst jt, 2019: 169) võimaldab alternatiivmeedia kanalitel jõuda lihtsa ja vastavalt meelestatud lugejani. Sõna homoaktivist on konservatiivse ja rahvuslikke väärtuseid jagava inimese poolt suure tõenäosusega mõistetud negatiivse ja sildina ühiskonnas ja inimsuhetes toimunud ning aktsepteerimist leidnud muutusele. Samuti on see ilmselt lihtne ja üheti arusaadav. Kui temaatiliselt kasutatakse seda sõna selles valguses, et Kuusiku mahavõtmise taga olid lisaks Reformierakonnale ka homoaktivistid, siis aitab see ühelt poolt niinimetatud vastaseid ja nende abilisi võrrelda ning isegi samastada. Lisaks aitavad need konservatiivse meelestusega kanalitele rõhuda väärtustele ehk negatiivselt teatud inimgruppi homodeks kutsuda ilmestab, kuidas antud kanal kõnealusesse vähemusesse suhtub.

Konservatiivsete ja liberaalsete inimeste võrdluseks kasutati enamasti Uued Uudised portaalis ka teisi peenemakoelisemaid võrdluseid. Kui Objektiivis ja Uued Uudised portaalides leidis antud poliitilise sündmuse kajastamisel lauseid, mis viitasid, et Eesti ei ole õigusriik ja toimunud sündmuste valguses on Vabariigil sinna veel pikka maa minna. Leidus ka kirjutisi, kus võrreldi vastaseid ja omasid keerulisemate konstruktsioonide vahendusel. Üks hea näide on Uute Uudiste portaalis ilmunud lugu, kus võrreldi Sotsiaaldemokraate ja Reformierakonda koos meediaga hutudeks ning konservatiive tutsideks. Nende Kesk-Aafrika rahvaste võrdluse all toonitati kaudselt seda, et poliitiline opositsioon käitub nagu nad oleks EKRE vastu enamusrahvus. Arvestades loo konteksti võib järeldada, et eelpool mainitud sõnadega kirjeldatakse peitesõnade abil Eesti poliitilist kultuuri. Alternatiivmeedia kanalite üks funktsioon lisaks informatsiooni edastamisele on erinevate vaatepunktide pakkumine. Samuti on sellist tüüpi meediakanalite üks funktsioon toimuvate protsesside lihtsustamine ja nende tõlgendamine (Levendusky, 2013: 612).

Uute Uudiste puhul võis tähele panna teisigi võrdlusi, kus opositsiooni ja meedia vahelist suhet nimetati Aafrika hõimusuheteks. Ühtepidi toob selline lihtsustatud ja kohati irooniline võrdlus pühendunud kanali jälgijale silme ette kontseptsiooni, kuidas lõunamaa põlisrahvas üheskoos elab ja toimetab ning kuidas nad võõrastesse suhtuvad. Teisalt näitab see niinimetatud vastaseid lihtsa ja rumalana ning aitab kahtluse alla seada nende arukuse ja seeläbi ka motiivid, miks nad alternatiivmeedia kanalites väitena levinud infooperatsioone korraldavad.

-Millistele allikatele ja autoritele lood tuginevad?

Kui Postimehes ilmusid enamik lugudest just ministrite ametisse nimetamise ajal ja paar päeva peale seda, siis poliitilise alternatiivmeedia kanalites oli artiklite publitseerimine rohkem hajutatud. Selle teemaga seotud tekste võis leida isegi nädal sündmusest hiljem. Üheks põhjuseks on paratamatult toimetuste suurus, aga kindlasti ka see, et Objektiiv ega Uued Uudised ei püüa olla kiire ja päevakajaline uudismeedia. Postimees on üks Eesti suuremaid toimetusi ja seal töötab palju inimesi. Objektiivis ja Uutes Uudistes on kirjutajaid vähem ning nad teevad seda suuresti kõrvaltööna.

Kui Objektiivis võis täheldada, et poliitilist teemat kajastasid kõige rohkem paar kanali eestvedajat, siis Uute Uudiste puhul jäi sageli loo autor anonüümseks. Isegi selliste lugude puhul, kus tehti otsesest kriitikat ning kasutati selliseid väljendeid, mida peavoolumeedias kasutada ei saaks. Üks anonüümsuse põhjus võib olla ka see, et kanali väljaandja on EKRE ehk erakond, mis kuulub valitsusse ning kui portaalis ühiskondlike institutsioonide vastu kriitikat tegevate autorite hulka kuuluvad selle erakonna liikmed, siis tekitatakse sellega valitsuses lisapingeid. Näiteks reguleerib eelmise aasta sügise andmete põhjal ka toimetuse tööd EKRE liige.

Teisalt püsivad alternatiivmeedia kanalites teemad kauem, sest nende eesmärk pole ainult inimesi teavitada ja auditooriumi maksimeerida nagu peavoolumeedias (Kenix, 2011). See seab alternatiivmeedia kanalid mingil määral kohustustest ja piirangutest vabaks. Piirangute hulka kuulub ka see, et teemad ei pea püsima värsked nagu peavoolumeedias, vaid neid saab hoida kauem aktuaalsena. Ühtlasi ka tänu sellele, et neid kanaleid jälgivad lisaks neutraalsetele need inimesed, kes huvituvad teatud väärtuseid ja hinnanguid kajastavatest lugudest. Kui meediauurijate arvates kestavad suured teemad ajakirjanduses lühikest aega enne kui need unustatakse, siis alternatiivmeedia teemade puhul on see nii ei ole (Levendusky, 2013: 614).

Kuigi Objektiivis olid autorid selgelt tuvastatavad, poliitilise sündmusega seotud teemadel võtsid suuresti sõna ainult kanalite eestvedajad, mis tähendas ka seda, et kanali postitused olid pigem arvamusaluse žanris. Kuigi kanal reklaamib ennast kui uudiste- ja arvamusporthalina, siis tegelikult oli vähemalt selle temaatika puhul tegu suuresti arvamusporthaliga, kus kanalite eestvedajad paigutasid ennast arvamusaluse rolli ja jagasid informatsiooni ning sellega kaasnevaid hinnanguid vastavalt oma tõekspidamistele. Porthalis Uued Uudised võis kõnealusel perioodil leida mitmeid lugusid, mida võiks väikeste mööndustega kvalifitseerida uudislugude žanrisse.

Objektiivis ja Uutes Uudistes ei püüa kirjutajad tegeleda niivõrd operatiivse kajastamisega, mida näitas lugude ilmumise aeg, vaid portaalis laiendatakse lugusid ja pakutakse sellist informatsiooni, mida peavoolumeedia kanalites ei esine. Samuti liiguvad kanalid peavoolumeedia informatsiooni järgi, sest tõstatatud teemad on suuresti meedias juba varem ringelnud. Samas ei ole tekstides enamasti viidatud, et see informatsioon on peavoolumeedia kanalitest võetud. Erandina võib välja tuua paar portaali Uued Uudised lugu, kus pakuti uudisväärtuslikku informatsiooni, mida peavoolumeedia kanalis ei esinenud. Teooria kohaselt on peavoolumeediast teistsuguste teemade kajastamine ühtlasi põhiline jõud, millega alternatiivmeedia oma lugejaid võidab (Atton, 2009: 170).

Üheks põhjuseks, miks mitmed portaalides ilmunud lood Postimehes ei esinenud võib olla allikad ja kontrollitavus. Traditsioonilises ajakirjanduses ei avaldata üldiselt selliste teemade ja vaatenurkadega lugusid, millele ei leita usaldusväärsetest allikatest kinnitust – see on määratletud juba ajakirjanduseetika koodeksis (Ajakirjanduseetika koodeks, 2019). Uued Uudised ja Objektiiv ei kasuta ajakirjanduskoodeksit oma tööprintsipi alusena. Eriti Uute Uudiste puhul torkas silma see, et allikad olid sarnaselt autoritega anonüümsed. Mitmel korral esinesid viited, et „üks naine” või „sõber” ütles, mis ei loonud identifitseerimisvõimalust, mis on peavoolumeedia puhul kriitilise sisuga lugude puhul väga oluline. Küllaltki oskuslikult oli Uutes Uudistes ehitatud lugu üles sellele, kuidas peavoolumeedia ajakirjanik ütles, et tegelikult paljudele toimetuse liikmetele meeldib konservatiivne maailmapilt, aga seda ei julgeta välja öelda, sest kardetakse oma töökoha pärast.

Kuigi informatsioon oli huvitav ja mõtlemapanev, siis polnud see kuidagi identifitseeritav ning seab kahtluse alla terve loo sisu, kuna see oli üles ehitatud just anonüümsele allikale, mõnel juhul ainult ühele anonüümsele allikale. Eriti kui sellele lisandus veel asjaolu, et autorigi oli anonüümne. See seab suuresti kahtluse alla ka selle, kas portaalis edastatakse õiget informatsiooni või on kogu tekst lihtsalt välja mõeldud või pooltõena esitatud. Eriti kui kirjutatakse teemal, et anonüümse peavoolumeedia ajakirjaniku sõnutsi on tegelikult mitmed toimetuse liikmed nendega samadel seisukohtadel.

Huvitav on omakorda seegi, et kanal ise tegi kriitikat selle kohta, kuidas Eesti Ekspressis ilmunud Kuusiku loo asjus kasutati mitut anonüümset allikat ja väideti, et seda lugu tehes rikkus leht mitut ajakirjanduse eetikakoodeksi punkti. Ometi käitatakse Uute Uudiste portaalis mitme loo puhul täpselt sama moodi. Lugudel pole arvestatavaid allikaid ning autoritki. Kui peavoolumeedia

ajakirjandust saab selliste juhtumite puhul vastavate kontrollmehhanismide abil vastutusele võtta, siis alternatiivmeedia kanali puhul see nii lihtne pole, mistõttu on ka alternatiivmeedia kanalis ilmuv anonüümsus seletatav. Alternatiivmeedia kanalid ei anna garantiid, et üks või teine informatsioon on õige ehk nad ei vastuta valeinformatsiooni edasi andmise eest. Seetõttu vaidlevad ka mitmed teadlased selle üle, kas kõiki alternatiivmeedia kanaleid saab üldse ajakirjanduslikeks nimetada (Atton, 2009: 176).

Portaalis Objektiiv anonüümsuse probleeme ei esinenud. Seda ühelt poolt sellepärast, et kanalis ei kajastatud nii palju uut informatsiooni, vaid tegeleti olukorra tõlgendamisega. Teisalt võib lugude autori nähtavaks tegemise taga olla see, et portaal ei ole otseselt valitseva poliitilise süsteemiga otseselt seotud, mis võimaldab neil kriitikat enda nime alt teha.

-Milliste fookuste kaudu poliitilise alternatiivmeedia kanalid poliitilist sündmust kajastavad?

Kui peavoolumeedia kanalis Postimees kajastati sündmuseid vastavalt nende toimumisele ning vähemalt uudislööd olid valdavalt neutraalsed ning objektiivsed, siis poliitilise alternatiivmeedia kanalite Objektiiv ja Uued Uudised kajastused keskendusid rohkem kindlatele teemaga kaasnenud sündmustele, mis sobitusid teooriale tuginedes kokku alternatiivmeedia kanalite funktsiooniga ning samuti kanalite ideoloogiaga. Ühelt poolt on poliitiliste alternatiivmeedia kanalite poolt ainult kindlate teemade kajastamine loogiline, sest alternatiivmeedia jälgijaid peetakse sageli suletud infoväljas meediatarbivateks, kes omandavadki ainult seda informatsiooni, mida alternatiivmeedia kanalid pakuvad (Leung ja Lee, 2014: 345).

Näiteks Objektiivis rõhutati kõige rohkem vajadust president Kersti Kaljulaidi tagasiastumiseks, mida võib teisisõnu tõlgendada kui kanali püüdlust teostada ühiskondlikku ja poliitilist reformi, mis on alternatiivmeedia kanali üks suuremaid eesmärke (Haas, 2004: 115). Samuti tasub märkida, et Objektiiv juhindub oma tegevuses konservatiivsetest ja traditsioonilistest väärtustest, millega ei lähe kokku presidendi eelmise aasta aprillikuine külustus riigikogusse, kus ta kandis seljas dressipluusi ja jalas ketse.

Selle tõttu võib öelda, et presidendi kaasus Kuusiku juhtumis oli portaalile justkui ideaalne teema, millest üks konservatiivse ideoloogiaga alternatiivmeedia kanal kirjutama peaks. Ühelt poolt peavoolumeedia sõnavabaduse küsimus ja teiselt poolt mittetraditsiooniline riietus, mille kaudu

riigipea oma sõnumit edastas. Presidendi välimus ja käitumine ministrite ametisse nimetamisel kätkes kanali jaoks kahte olulist komponenti, millele konservatiivne ja alternatiivne informatsiooni edastamise portaal tähelepanu peab juhtima ning antud kontekstis ka kriitikat tegema. Üks komponent oli peavoolumeedia ja teine riiklik institutsioon.

Kuigi otseselt polnud kanalis Uued Uudised presidendi tagasiastumisest valimisse kuulunud perioodil juttu, siis ei tähendanud see, et presidendi käitumist ja tema riietust poleks portaalil kajastatud. Portaalil heideti seda küll ette, aga pigem mõtlema panevas võtmes, nagu näiteks, kas selline president on meie riigile ikkagi õige ning mida ta teeks tõsisel kriisiolukorras. Internetis leviv alternatiivne meedia mängib väga olulist rolli poliitilise osaluse ja protestide toimumise koha pealt, ning teeb seda tunduvalt suuremal määral kui peavoolumeedia (Boyle ja Schmierbach, 2009). Üheks põhjuseks, miks presidendi tagasi kutsumist otseselt välditi võib olla ka tugev side EKRE ja Uute Uudiste vahel ning selles, et EKRE kuulub Eesti Vabariigi valitsusse. Uute Uudiste fookuses oli kõige rohkem hoopis peavoolumeedia ja poliitilise opositsiooni tegevus, mida sageli kajastati kui kokkukuuluvaid osasid.

Näiteks peeti Kuusiku juhtumi taga Reformierakonna ja teatud osa peavoolumeedia ajakirjanike ühistööd, mis oli ajastatud täpselt selleks ajaks, kui Kuusik pidi ministriks saama. Kanali vahendusel võis lugeda, et väidetavalt lekitas kogu selle juhtumi meediale paar Reformierakonna liiget, kes soovisid sellega EKRE-le raskusi tekitada. Põhimõtteliselt kujunes poliitilise opositsiooni ja peavoolumeedia suunal vastandumine välja samamoodi nagu Objektiivis presidendi ja peavoolumeediaga seotud teemade puhul, kus esitati täieliku tõena küllaltki ühepoolseid kritiseerivaid väited ning esitleti seda informatsiooni objektiivsena.

Seda ilmestab ka see, et näiteks EKRE poliitikute sõnavõtte avaldati sel perioodil hinnanguid andmata, aga presidendi ja poliitilise opositsiooni informatsioonile jagati kanalites sageli lisakommentaare, mis nende informatsiooni negatiivsesse valgusesse seadis. Lisada võib ka seda, et kui peavoolumeedias oli erinevate osapooltega otse suheldud, siis alternatiivmeedia kanalites jäeti kommentaarid küsimata. Kui määratleda alternatiivmeediat ühe ideoloogia põhjal, siis oleks see uskumus, et ajakirjandus ei tohiks ühegi teema puhul keelata informatsiooni ringlemist ja peaks pakkuma inimestele võimalikult palju vaatepunkte, mille põhjal saaksid jälgijad ise oma järeldused teha (Atton, 2009: 173).

Samuti loodi Uutes Uudistes paralleele Kuusiku vastase infooperatsiooni põhjustest, kust samuti käis läbi väide, et see on seotud endise ministri lubadusega võtta luubi alla e-valimised, mille abil on Reformierakond mitu viimast valimist võitnud. Teatavat poliitilisele opositsioonile ja riigipeale vastandumist võis märgata mõlemas poliitilise alternatiivmeedia kanalis. Kui Uute Uudiste puhul oli poliitilise opositsiooni kriitika puudumine iseenesest mõistetav, sest erakond on portaali väljaandja, siis tähelepanuväärsem on see, et Objektiivilt ei tulnud sel perioodil samuti lugusid, mis oleks just praeguse poliitilise eliidi (sh EKRE) tegevust kritiseerinud.

Arvesse peab võtma sedagi, et Objektiiv on võtnud eesmärgiks kirjutada ühiskonnas toimuvast ausalt ja omakasupüüdmatult (Objektiiv, 2020). Siiski võib tekstide põhjal näha, et kaks poliitilise alternatiivmeedia kanalit on võtnud antud poliitilise sündmuse käsitlemisel vaikimisi seisukohad ehk eranditena käsitletakse vastastena neid osapooli, kelle arvamused ei ole kanalite seisukohtadega kooskõlas. Uute Uudiste selge seisukohavõtt Marti Kuusiku sündmuse teemal seab teataval määral kahtluse alla, kas kanali seisukohad võivad erineda EKRE seisukohtadest, nagu portaali kodulehel kirjas. Pigem võib tekste lugedes jääda mulje, et seal leiduv informatsioon täidab kanali haldajate huve. Inimesed, kes on poliitilise eliidi suhtes skeptilised, kannavad selle skeptitsismi üle ka meediale. Seda uskumusel, et nende arvates on meedia osa poliitilisest eliidist. Meediat ja poliitikat nähakse kui konglomeraati, mis teenib sama juhatuse huve (Fawzi, 2019: 158).

Mõlemad kanalid ei jätnud kasutamata võimalust võrrelda Marti Kuusiku juhtumit Tiit Ojasoo juhtumiga, kust tuli selgelt välja meie ja nemad kontseptsioon, otsesemalt liberaalne ja konservatiivne kontseptsioon. Võrdlus toodi välja sellest aspektist, et kui Ojasoole suutis president väidetavalt sarnase vägivaldajuhtumi toimumise andestada, siis Kuusiku puhul seda ei märgatud. See andis kanalitele võimaluse tuua välja sama ideoloogiline tõdemus, et poliitiline eliit kaitseb omasid ja hävitab teisiti mõtlejad. Teatavasti esindasid mõlemad vägivaldaga seotud osapooled erinevaid maailmavaateid, vähemalt alternatiivmeedia kanalite informatsiooni põhjal. Üks oli liberaal ja teine konservatiiv, alternatiivmeedia kanalite kohaselt - üks „meie” ja teine „nemad”. Sellele tõdemusele omandati suur tähtsus, mille põhjal kogu meedia ja niinimetatud poliitilise eliidi käitumist hinnati.

Kui vaadata Uued Uudised ja Objektiivi portaali artikleid, mis on tehtud nädala jooksul peale viimase valitsuse ametisse nimetamist, jääb silma see, et Uued Uudised tegeles rohkem peavoolumeedia informatsiooni ümber lükkamise ja nendele omapoolsete seletuste andmisega ning

uute teemade tõstatamisega. Objektiivist võis rohkem leida olemasolevatele peavoolumeedia teemadele hinnangute andmist ja nende lahtimõtestamist, samas rohkem kriitikat just presidendi käitumisele. Siiski võib antud poliitilise sündmuse valguses täheldada seda, et Objektiivis ja Uutes Uudistes ollakse tunduvalt kriitilisemad kui peavoolumeedias ja seda edastatakse kõrvalseisja perspektiivi läbi. Ideoloogiliselt konservatiivsed ja parempoolse maailmavaatega veebiportaalid järgivad ja kasutavad sageli samasuguseid võimu, hegemoonia ja vastupanu diskursuseid nagu teised alternatiivmeedia kanalid, paigutades ennast peavoolumeediaga võrreldes „kõrvaltvaatajateks” ja „kriitikuteks” (Holt, Figenhou ja Frischlich, 2019: 865).

Üheks põhjuseks võib olla see, et peavoolumeedia üks põhilisi eesmärke on kajastada informatsiooni objektiivselt ja neutraalselt, mis pidas paika ka Postimehe uudislugude põhjal antud teema kontekstis. Alternatiivmeedia eesmärk ei ole lihtsalt informatsiooni edastamine, vaid sellele informatsioonile kanali tõekspidamistele omase lisainformatsiooni ja sageli ka arvamuste andmine (Levendusky, 2013: 612). Kõrvalseisja roll kannab edasi meie-nemad kontseptsiooni, kus ühel pool tegutsevad riiklikud institutsioonid, mille hulka arvatakse ka peavoolumeedia ajakirjandust.

Nendest teisel pool asub alternatiivmeedia, kes üritab eliidist kõrvalseisjana paljastada, miks ning kuidas niinimetatud eliit toimib. Selles kontseptsioonis on aga üks paradoksaalne probleem. EKRE kuulub Eesti mõistes poliitilisse eliiti. Tegu on erakonnaga, mis kuulub valitsusse. Paraku käsitletakse kujundlikult poliitika ja ühiskonna kujundajatena hoopis presidenti ja poliitilist opositsiooni, kelle tegelik haare poliitikat ja ühiskonda mõjutada on suure tõenäosusega tunduvalt väiksem kui valitsusel, mille osapool ka ühe poliitilise alternatiivmeedia kanali väljaandja on.

Kokkuvõte

Magistritöö „Eesti poliitiliste alternatiivmeedia kanalite Uued Uudised ja Objektiiv poliitilise sündmuse kajastus võrdluses peavoolumeedia kanaliga Postimees” annab ülevaate sellest, kuidas kaks poliitilise alternatiivmeedia kanalit kajastavad poliitilist sündmust võrreldes peavoolumeedia kanaliga. Fookuses olid kaks poliitilise alternatiivmeedia kanalit Uued Uudised ja Objektiiv ning referentskanaliks oli peavoolumeedia kanal Postimees. Kanalid valisin välja selle põhjal, et nendes olevaid lugusid oli võimalik põhjalikult analüüsida.

Töö valimisse kuulusid igast kanalist 15 teksti ehk kokku 45 teksti, mis kuulusid arvamuse- ja uudisloo žanrisse. Kõik lood ilmusid vahemikus 29.04.2019 kuni 06.05.2019 ehk vaadeldav periood algas valitsuse ametisse nimetamisega ning sealt edasi kuni üks nädal. Poliitilise sündmusena oli fookuses endise väliskaubandus- ja infotehnoloogia ministri Marti Kuusiku väidetav naisepeksmine ja sellega kaasnenud arvukad kajastused alternatiivmeedia ja peavoolumeedia kanalites.

Töö uurimisküsimusteks olid:

1. Kuidas kajastavad konkreetset poliitilist sündmust poliitilised alternatiivmeedia kanalid võrreldes peavoolumeedias kanaliga?

- Milliste fookuste kaudu poliitilise alternatiivmeedia kanalid poliitilist sündmust kajastavad?
- Millise stiiliga poliitilise alternatiivmeedia kanalid sõnumit edastavad?
- Millistele allikatele ja autoritele lood tuginevad?

Uurimisküsimistele vastuseid leides tegin vastavaid tähelepanekuid. Kokkuvõtvalt võib öelda, et poliitilise alternatiivmeedia kanalid kasutavad sõnumite edastamiseks negatiivse ja iroonilise tähendusega sõnavara, mille kaudu üritatakse poliitilise teema fookust kõrvale juhtida. Samuti tõstatatakse teemasid, mida peavoolumeedias ei esine ning lisaks sellele väljendatakse peavoolumeedia, poliitilise opositsiooni ja presidendi suhtes tugevat kriitikat. Kui peavoolumeedias esineb uudis- ja arvamusalugudes kindel autorlus ja allikatele viitamine, siis alternatiivmeedia kanalites esineb selle koha peal teatavaid lünkasid.

Kuigi kaks fookuses olevat kanalit on tegutsenud praeguseks vaid viis aastat, siis on neil tuhandeid jälgijaid. See tähendab ühtlasi seda, et nende kanalite toimimist ja nende edastatavaid sündmusi tasub jälgida ning analüüsida. Loodetavasti annab minu magistritöö selleks oma panuse.

Summary

This master's thesis aims to give an overview of how two political alternative media channels portray political events compared to mainstream media. This work concentrated on two alternative media channels – Uued uudised and Objektiiv, and its mainstream media reference channel was Postimees. I chose these particular channels because its stories allowed me to do a comprehensive analysis.

In the sample, there were 45 texts, 15 from each channel, which all belonged to the opinion and news stories genre. All the stories were published between the twenty-ninth of April and sixth of May of 2019, which was a week following to approval of the Estonian government. The political event in focus was Marti Kuusik's, a newly elected Minister of Entrepreneurship and Information Technology alleged domestic violence and numerous publications surrounding it.

Research questions were:

1. How does political alternative media channels reflect a specific political event compared to the mainstream media channel?

- Through which focus do political alternative media channels portray a political event?
- What kind of style do political alternative media use in conveying its message?
- What are the sources and who are the authors for alternative media stories?

To conclude, political alternative media channels use negative and ironic connoting words to convey its message, through which they try to divert the political stories focus. Besides, they report stories that mainstream media does not, and with what they could voice their criticism against mainstream media, political opposition, and the president. Also, there are sometimes questions concerning the authors and sources of the stories and opinions.

Even though the two channels in question have existed only for five years, they have thousands of followers, which is why it's useful to understand its workings. This is what my master's thesis tries to contribute to.

Kasutatud kirjandus

Ajakirjanduseetika koodeks. (2019). Eesti Rahvusringhääling, 7, oktoober. Kasutatud: 31.03.2020
<https://info.err.ee/982636/ajakirjanduseetika-koodeks>

Atton, C. (2002). News cultures and new social movements: Radical journalism and the mainstream media. *Journalism Studies*, 3(4), 491-505.

Atton, C. (2003). What is alternative journalism?. *Journalism*, 4, 267-272.

Atton, C. (2009). Alternative journalism: Ideology and practice. In *The Routledge Companion to News and Journalism*, 213-222. Routledge.

Blassnig, S., Ernst, N., Büchel, F., Engesser, S. & Esser, F. (2019). *Populism in Online Election Coverage*, *Journalism Studies*, 20:8, 1110-1129.

Boyle, M. P., & Schmierbach, M. (2009). Media use and protest: The role of mainstream and alternative media use in predicting traditional and protest participation. *Communication Quarterly*, 57(1), 1-17.

Cambridge Dictionary. (2020). *Mainstream media*. Kasutatud: 19.05.2020
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/mainstream-media>

Chomsky, N. (1997). What makes mainstream media mainstream. *Z magazine*, 10(10), 17-23.

Dahlgren, P. M., Shehata, A., & Strömbäck, J. (2019). Reinforcing spirals at work? Mutual influences between selective news exposure and ideological leaning. *European Journal of Communication*, 34(2), 159-174.

Downing, J. (2001). *Radical media. Rebellious Communication and Social Movements*. London, Thousand Oaks (Ca), New Delhi.

Ernst, N., Esser, F., Blassnig, S., & Engesser, S. (2019). Favorable opportunity structures for populist communication: Comparing different types of politicians and issues in social media, television and the press. *The International Journal of Press/Politics*, 24(2), 165-188.

Espenberg, U. (2017). Autori intervjuu. Tallinn, 24. aprill.

Facebook: Delfi (2020). Kasutatud: 14.02.2020 <https://www.facebook.com/delfi.ee/>

Facebook: Objektiiv (2020): kasutatud: 14.02.2020 <https://www.facebook.com/objektiiv/>

Facebook: Postimees (2020). Kasutatud: 14.02.2020 <https://www.facebook.com/postimees/>

Facebook: Uued Uudised (2020). Kasutatud: 14.02.2020 <https://www.facebook.com/uueduudised/>

Fawzi, N. (2019). Untrustworthy news and the media as “enemy of the people?” How a populist worldview shapes recipients’ attitudes toward the media. *The International Journal of Press/Politics*, 24(2), 146-164.

Freedman, D. (2018). Populism and media policy failure. *European Journal of Communication*, 33(6), 604-618.

Haas, T. (2004). Research note: Alternative media, public journalism and the pursuit of democratization. *Journalism Studies*, 5(1), 115-121.

Hennoste, T. (2017). Tiit Hennoste: peavoolumeedia ja prillikivi. Tartu Postimees, 28. jaanuar. Kasutatud: 31.03.2020 <https://arvamus.postimees.ee/3984309/tiit-hennoste-peavoolumeedia-ja-prillikivi>

Hochheimer, J. L. (1993). Organizing democratic radio: Issues in praxis. *Media, Culture & Society*, 15(3), 473-486.

Holt, K., Ustad Figenschou, T., & Frischlich, L. (2019). Key dimensions of alternative news media. *Digital Journalism*, 7(7), 860-869.

Jagers, J., & Walgrave, S. (2007). Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in Belgium. *European journal of political research*, 46(3), 319-345.

Jost, J. T. (2006). The end of the end of ideology. *American psychologist*, 61(7), 651.

Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Kenix, L. J. (2011). *Alternative and mainstream media: The converging spectrum*. A&C Black.

Krämer, B. (2018). Populism, media, and the form of society. *Communication Theory*, 28(4), 444-465.

Lee, F. L. (2015). Internet alternative media use and oppositional knowledge. *International Journal of Public Opinion Research*, 27(3), 318-340.

Leung, D. K., & Lee, F. L. (2014). Cultivating an active online counterpublic: Examining usage and political impact of Internet alternative media. *The International Journal of Press/Politics*, 19(3), 340-359.

Levendusky, M. S. (2013). Why do partisan media polarize viewers?. *American Journal of Political Science*, 57(3), 611-623.

Mazzoleni, G. (2008). Populism and the media. In *Twenty-first century populism* (pp. 49-64). Palgrave Macmillan, London.

McQuail, D., & Vihalemm, P. (2003). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Mudde, C. (2004). The populist zeitgeist, "government and opposition", vol. 39. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1477-7053>.

Newman, N. (2011). Mainstream media and the distribution of news in the age of social media.

Objektiivivi kodulehekülg (2020). Kasutatud: 27.02.2020 <https://objektiiv.ee/>

Saavik, S. (2017). *Eesti alternatiivmeedia kanalite Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised toimimine ning funktsioonid*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Sassen, S. (2004). Electronic markets and activist networks: The weight of social logics in digital formations. *Digital formations: New architectures for global order*. Princeton University Press.

Taggart, P. (2017). Populism in Western Europe. In *The Oxford handbook of populism*.

Uued Uudised kodulehekülg (2020). Kasutatud: 14.02.2020 <https://uueduudised.ee/>

Weyland, K. (2001). Clarifying a contested concept: Populism in the study of Latin American politics. *Comparative politics*, 1-22.

Lisad

Lisa 1. Valimisse kuulunud lood

Valimisse kuulusid 45 arvamus- ja uudislugu. Igast kanalist oli 15 lugu.

Objektiiv

<https://objektiiv.ee/juhtkiri-kes-usub-veel-jutte-sellest-nagu-oleks-kersti-kaljulaid-kogu-rahva-president/>

<https://objektiiv.ee/kolumn-riigivastane-tegevus-tuleb-lopeta/>

<https://objektiiv.ee/nadalakommentaar-topeltstandardid-ehk-miks-kersti-kaljulaid-peaks-ameti-maha-panema/>

<https://objektiiv.ee/raagime-asjast-runnak-marti-kuusiku-vastu-oli-filigraanselt-ellu-viidud-infooperatsioon/>

<https://objektiiv.ee/ajakirjandusvabadusest-ja-demokraatiast/>

<https://objektiiv.ee/veiko-vihuri-presidendiametit-rangalt-kahjustanud-kersti-kaljulaid-peab-tagasi-astuma/>

<https://objektiiv.ee/postimehe-aasta-arvamusliider-kutsub-president-kersti-kaljulaidu-tagasi-astuma/>

<https://objektiiv.ee/veiko-vihuri-rahvusinghaalingu-kallutatus-peab-loppema/>

<https://objektiiv.ee/pooled-ekre-saadikud-jaid-protesti-margiks-presidendi-saalist-lahkumise-ajalistuma/>

<https://objektiiv.ee/piinlik-husteeria-ja-alusetud-vandenouteooriad-kiisleri-ja-lobjaka-lahkumise-umber/>

<https://objektiiv.ee/fookuses-ajakirjanikud-oppigu-taluma-kriitikat/>

<https://objektiiv.ee/mart-helme-pean-ohlikuks-et-poliitilises-voitluses-tuuaks-ohvriks-suutuse-presumptioon-kui-oigusriigi-oluline-alustala/>

<https://objektiiv.ee/repliik-esmalt-suudlase-avalik-poomine-seejarel-suu-valjaselgitamine-uus-normaalsus/>

<https://objektiiv.ee/dressipluusiga-parlamendi-ees-kaiv-president-habistab-eesti-vabariiki/>

<https://objektiiv.ee/varro-vooglaid-ja-veiko-vihuri-arutlevad-miks-president-kaljulaid-peaks-tagasi-astuma/>

Uued Uudised

<https://uueduudised.ee/uudis/eesti/postimees-jarjekordne-skandaal-ratase-valitsuses-ei-jarjekordne-skandaal-ajakirjanduses/>

<https://uueduudised.ee/arvamus/madis-jurgen-dagne-mihkels-erik-moora-mikk-salu-urmo-soonvald-joosep-tiks-toivo-tanavsuu-sulev-vedler-jt/>

<https://uueduudised.ee/arvamus/priit-tali-poliitilise-morva-retsept-ehk-toenditeta-hukkamine/>

<https://uueduudised.ee/arvamus/juhtkiri/eesti-poliitikas-valitseb-pesuehtne-tribalism-kus-juhtiv-hoim-kaitseb-omasid-ja-tapab-voorad/>

<https://uueduudised.ee/arvamus/repliik/presidendi-fopaad/>

<https://uueduudised.ee/arvamus/kas-marti-kuusiku-lintsimise-pohjus-vois-olla-tema-lubadus-votta-luubi-alla-e-valimised/>

<https://uueduudised.ee/uudis/eesti/mart-helme-poliitilise-arategemise-nimel-on-hakatud-jalge-alla-talluma-suutuse-presumptsooni-kui-oigusriigi-koige-olulisemat-printsiipt/>

<https://uueduudised.ee/uudis/eesti/kas-naiste-tugikeskused-osalevad-oma-oilsast-missioonist-hoolimata-inkvisitsioonis/>

<https://uueduudised.ee/uudis/eesti/reformierakond-ja-sotsid-annavad-teada-nendega-oigusriiki-olema-ei-saa/>

<https://uueduudised.ee/uudis/eesti/opositsioon-riigipea-ja-meedia-uletasid-palju-oigusriigi-punaseid-jooni/>

<https://uueduudised.ee/varia/reformierakonna-suur-saladus-kuulujutud-saadeti-ajakirjandusele-aasta-eest-rakvere-paleepoorde-takistamiseks/>

<https://uueduudised.ee/uudis/presidendi-kohatu-kaitumine-ajab-ule/>

<https://uueduudised.ee/arvamus/juhtkiri/sellist-vabadust-laimata-ja-lammutada-nagu-tana-pole-eesti-ajakirjandusel-kunagi-olnud/>

<https://uueduudised.ee/arvamus/e-valimised-ja-reformierakond-pakuvad-endiselt-koneainet-ja-it-ministri-koht-ekre-kaes-kulvab-paanikat/>

<https://uueduudised.ee/uudis/marti-kuusiku-laimajaid-tasub-otsida-ka-rakvere-homoaktivistide-seast/>

Postimees

<https://www.postimees.ee/6630493/ratas-palus-ekre-juhtidelt-vastse-ministri-valjavahetamist>

<https://www.postimees.ee/6633193/president-kaljulaid-mul-ei-olnud-voimalik-teistmoodi-kaituda>

<https://www.postimees.ee/6637833/karin-kuusik-olen-aarmiselt-hairitud-minu-ja-minu-eksabikaasa-vastu-algatatud-laimukampaaniast>

<https://www.postimees.ee/6637442/minister-kuusikuga-seoses-alustati-kriminaalmenetlust>

<https://www.postimees.ee/6636561/moora-jutt-infooperatsioonist-on-absurd>

https://poliitika.postimees.ee/6649236/reformierakond-ja-sotsid-nouavad-rataselt-kuusiku-ametist-vabastamist?_ga=2.267644366.1745880554.1570433019-1991098017.1543305775

<https://www.postimees.ee/6634394/kuusiku-eksabikaasa-pidi-peaministri-ja-helmete-kuuldel-aru-andma>

https://poliitika.postimees.ee/6638631/ekre-vabanes-valitsusse-paasesed-iseendale-ehitatud-retoorikapuurist?_ga=2.34286305.1745880554.1570433019-1991098017.1543305775

https://arvamus.postimees.ee/6635812/juhtkiri-vihavaherahu-lopp?_ga=2.34286305.1745880554.1570433019-1991098017.1543305775

https://poliitika.postimees.ee/6638460/karm-suudistus-murrab-uut-ministrit?_ga=2.269124145.1745880554.1570433019-1991098017.1543305775

<https://www.postimees.ee/6656070/mart-helme-pean-siseministrina-hakkama-taastama-eesti-pohiseaduslikku-korda>

<https://www.postimees.ee/6662932/ministri-tahelend-jai-uurikeseks>

<https://www.postimees.ee/6676223/kusitlus-kuusiku-skandaal-vahendas-toetust-ekre-le>

https://majandus24.postimees.ee/6673689/kommentaar-ekre-jokk-ei-ole-ok?_ga=2.65261166.1745880554.1570433019-1991098017.1543305775

https://maailm.postimees.ee/6659004/kuusik-joudis-valismeediasse?_ga=2.266586830.1745880554.1570433019-1991098017.1543305775

Lisa 2. Analüüsikategooriad

Tabel 7. Analüüsikategooriad.

Analüüsikategooria	Küsimused	Selgitused
Loo põhisõnum	Millised on kanalite kajastuste enim esinenud alateemad?	Valimisse kuulunud tekstide lähilugemise käigus kaardistasin teemad, millest kanalites kõige rohkem kirjutati. Seejärel selgitasin lugusid võrreldes, mis fookuse kaudu neid teemasid esitati ning kellele või millele lugu keskendus ning mis olid nende lugude sõnumid. Näiteks ilmnesid tekste analüüsides poliitilise alternatiivmeedia kanalites selged teemapüstitused, millest antud poliitilise sündmuse valguses kirjutati (presidendi käitumine, peavoolumeedia ning poliitilise opositsiooni kriitika).
Loo fookus	Kui suures ulatuses ühte alateemat kajastatakse?	Samuti võrdlesin kanalite tekstidele tuginedes, mil määral poliitilise sündmusega seotud teemad kattuvad.
Kajastuste erinevus	Kuidas lugude alateemad kanalite lõikes erinevad?	
Loo eesmärk	Milliseid sõnumeid lood jagavad? Kellele või millele pööratakse kanalites kõige rohkem tähelepanu? Kuidas kanalite lõikes fookused erinevad?	
Teksti sisu	Kas tegu on uudis- või arvamusooga?	Tekstide ülesehitusele ja viitamisele tuginedes selgitasin välja, kas valimisse kuulunud lugude puhul on tegu uudis- või arvamusooga. Samuti pöörasin lugude sõnumite edastamisel tähelepanu sellele, kas seda tehakse viidatud fakti- või arvamuspõhiselt.
Teksti stiil	Milliseid sõnu ja lauseid kasutatakse sõnumi edastamiseks?	Lisaks milliseid väljendeid lausete koostamisel on kasutatud. Eraldi tähelepanu pöörasin ka valimisse kuulunud lugude pealkirjade stiili võrdlusele ehk mil määral erinevad peavoolumeedia kanali pealkirjad poliitiliste alternatiivmeedia kanalite pealkirjadest.
Hinnangulisus/neutraalsus	Kas loos jagatakse hinnanguid? Kui nii, siis kellele?	Poliitilise alternatiivmeedia kanalite puhul otsisin lausetest ja sõnadest ka populistliku kommunikatsiooni elemente (Ernst jt, 2019: 169).
Loo tonaalsus	Kas loos esitatakse kellegi arvamusi või edastatakse fakte?	Spetsiifiliste stiililiste elementide esinemist võrdlesin ka kolme valimisse kuulunud kanalite vahel.
Arvamus või faktiväide	Kas poliitilise alternatiivmeedia kanalid kasutavad sõnumi edastamiseks populistliku kommunikatsiooni stiili elemente (Ernst jt, 2019: 169)?	
Sõnade ja lausete kasutus	Millised on lugude pealkirjad? Kuidas teksti sisu kanalite lõikes erineb?	
Allikad ja autorlus	Kas loo jaoks on kasutatud väliseid allikaid või tugineb informatsioon ainult toimetusesisesel teabel?	Tekstide analüüsimisel selgitasin välja, kas kolme kanali lugudes on kasutatud toimetuseväliseid allikaid ja kui põhjalikult viitamine toimub ning
Allikate kasutamine	Kui usaldusväärsed viidatud allikad	
Viitamine		
Allikate läbipaistvus		

<p>Loo autor</p>	<p>on? Kuivõrd põhjalikult on allikad viidatud ning kas seda tehakse tekstides läbivalt? Kas allikad on antud loo kontekstis kasutamiseks pädevad? Kes on loo autor, kas loo autor on tuvastatav või peidetud? Kas loo autor on toimetusesisene või -väline? Kuidas allikate kasutamine ja autorlus kanalite lõikes erinevad?</p>	<p>kas alternatiivmeedia kanalite ja peavoolumeedia kanali vahel esinevad mingisugused erinevused. Samuti pöörasin tähelepanu sellele, millist tüüpi allikaid lugudes kasutatakse ning kas need on lugeja jaoks tuvastatavad. Lisaks võrdlesin valimisse kuulunud lugude autoreid ning uurisin, kas need autorid on loo juures otseselt või kaudselt välja toodud.</p>
------------------	--	---

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Siim Saavik

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Poliitilise sündmuse erinevad käsitlused väljaannetes Uued Uudised, Objektiv ja Postimees”, mille juhendaja on Ragne Kõuts-Klemm, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Siim Saavik
27.05.2020